

BKSZC Kreatív és Kézművesipari Technikum

Nádasdi Enikő DEN-1/13N1

1. téma: CAD / CAM szerepe a fogtechnikában

A digitális technológia ma már szinte minden iparágban jelen van. A fogászat és fogtechnika területén is egyre nagyobb szerepet kap. Az egyik legjelentősebb újítás ezen a területen a CAD/CAM technológia, amely lehetővé teszi a fogtechnikai munka digitális folyamatát.

Előadásomban erről lesz szó.

Mi az a CAD/CAM?

- CAD – Computer Aided Design
- CAM – Computer Aided Manufacturing

Digitális tervezés és gyártás

Története

A rendszerek története egészen a 60-as évekig nyúlik vissza, amikor ezek a technológiák először jelentek meg az ipari szektorban.

- 1960-as évek – autó- és repülőgépgyártás
- 1980-as évek – az első áttörés (CEREC) a fogtechnikában
- 1990 fejlődés → 2000-es évek: teljesen digitális munkafolyamatok
- Intraorális szkennerek, marógépek, 3D nyomtatók

Miért fontos a fogtechnikában?

Az egyik legnagyobb előnye a pontosság. A digitálisan tervezett és gyártott fogpótlások rendkívül precízen illeszkednek →...

- Pontosság → pótlás élettartama nő, utómunkák szükségessége csökken
- Időtakarékosság
- Digitális fájlkezelés előnyei

Előnyök

Fogtechnikus:

- Modern munkafolyamat
- Leegyszerűsített
- Pontos szoftver (kiszámolja az anyagmennyiséget, meghatározza a kontaktpontokat, az okklúziót és a helyes illeszkedést)
- Kevesebb hibalehetőség

Előnyök

Páciens:

- Kényelmes (alginát és szilikon helyett intraorális szkennerek)
- Gyors ellátás
- Megfelelőbb végeredmény

Alkalmazási területek

A CAD/CAM technológia a fogászat szinte minden területén alkalmazható.

- Koronák, hidak
- Héjak, inlay, onlay
- Implantátum felépítmények
- Ideiglenes, teljes íves fogpótlások

A fogszabályozás területén is egyre elterjedtebb, például az alignerek, sínek tervezésében.

- Fogszabályozás

Esetleges hátulütők

- Kezdeti beruházási költség
- CAD szoftver + marógép
- Karbantartás
- Munkatársak továbbképzése
- Komplex vagy egyedi esetek

Alapanyagok

Különböző anyagok ismerete elengedhetetlen a rendszer működéséhez. A CAD/CAM rendszerek tudnak dolgozni:

- Cirkónium-oxid (legelterjedtebb, kiválóan alkalmas hidak és koronák esetén)
- Lítium-diszilikát (esztétikus frontfog pótlásokhoz ideális)
- Kompozit blokkok (ideiglenes pótlásokhoz)
- PMMA
- Fémek (titán, kobalt-króm az implantátum felépítményekhez)

A tervezés folyamata – CAD

A gyártás folyamata két fő szakaszra osztható: CAD és a CAM

- Digitális lenyomat (rendelőben intraorális vagy laboratóriumi szkennerekkel)
- Fájlfeltöltés → fogtechnikus → tervezés (tervezőszoftverbe megy a fájl, ahol a fogtechnikus virtuálisan megtervezi a fogpótlást)
 - Kontaktpontok, okklúzió, antagonista vizsgálat
- Exportálás (STL formátum, ez egy 3D modell fájlformátum)

A tervezés

A gyártás folyamata - CAM

- A fájl bekerül a CAM szoftverbe
- Anyagkiválasztás
- Marópályák
- Gyártás (marás, 3D nyomtatás)
- Utómunka (pl. polírozás vagy szinterezés)

A gyártás

Összegzés

- Gyorsaság
- Esztétika
- Precízség
- Elégedettebb páciensek
- Hosszú távú előnyök

A hosszú távú előnyök miatt egyre több rendelő és labor dönt úgy, hogy bevezeti a digitális munkafolyamatokat.

Források

https://tse2.mm.bing.net/th/id/OIP.PR0STO_EPPjK0at6xnUUWAHaEu?rs=1&pid=ImgDetMain&o=7&rm=3

https://www.dentistry33.com/upload/20211101183319D33_Pictures.png

<https://tse4.mm.bing.net/th/id/OIP.xeUwwGNz1GtTcRbIUreiQQHaE7?w=1000&h=665&rs=1&pid=ImgDetMain&o=7&rm=3>

<https://www.3shape.com/-/media/press-releases/images/implantstudiofdaclearancejpg.jpg?v=b6e0e7c2-5fe2-42f2-9ef1-f67a28516061>

<https://mybestdentists.com/news/WhatisCADCAMDentistry-491>

<https://www.dentalcadsolutions.com.au/wp-content/uploads/2021/06/Arum-300-lithium-discilicate.jpg>

<https://media.nbcdfw.com/2019/09/cad-cam-teeth.jpg?resize=1200%2C675>

<https://lavin.rs/hu/Mi-az-a-cad-cam%3F/>

<https://subadental.com/hu/blog/fogpotlasok/csavarozhato-koronak-es-hidak-implantatumra/a-cad-cam-technologia-hasznalata-a-fogaszatban-100>

<https://www.implantacioskozpont.hu/assets/uploads/2021/03/Nobel-Procera-CAD-CAM-digitalis-fogaszati-technologia-600x400.png>

<https://madenta.hu/wp-content/uploads/3shape.jpg>

2. téma: Technológiai ismeretek

A fogtechnika napjainkban hatalmas technológiai fejlődésen megy keresztül. A hagyományos kézi munkát egyre inkább kiegészítik a modern digitális megoldások, mint a CAD/CAM rendszerek, a 3D nyomtatás és a digitális lenyomatvétel. Ezek az innovációk pontosabb, gyorsabb és esztétikusabb fogpótlások készítését teszik lehetővé. Előadásomban ezeken a technológiai folyamatokon vezetem végig Önöket, kitérek a fenntarthatóságra és a sterilizálási technológiákra is.

A fogtechnikai munka folyamata – technológiai szemmel

A fogtechnikai munka egy összetett gyártási folyamat, amelyben a:

Fontos a precizitás, az anyagismeret és a technológia ismerete!

A munkafolyamat főbb lépései:

1. Lenyomatvétel vagy digitális szkennelés
2. Modellkészítés (fizikai vagy digitális)
3. Tervezés – hagyományos vagy CAD-alapon
4. Mintázás, gyártás (öntés, marás, nyomtatás, préselés stb.)
5. Utómunkálatok, finomítás, polírozás
6. Ellenőrzés és minőségbiztosítás

A technológiai gondolkodás lényege: **minden lépés egymásra épül, és a hibák nem javíthatók visszamenőleg**, ezért a folyamat során a pontosság kulcsfontosságú.

Anyagtechnológiai fejlődés

A fogtechnikai anyagok fejlődése az elmúlt évtizedben forradalmi változást hozott.

- **Fémek:** a klasszikus Co-Cr, Ni-Cr ötvözetek mellett megjelent a **titán**, mint biokompatibilis, könnyű és tartós anyag.
- **Kerámiák:** a lítium-diszilikát és a cirkónium-oxid uralja a piacot; magas esztétikai érték és szilárdság jellemzi.
- **Polimerek:** új fejlesztések, mint a PEEK és a PMMA
- **Kompozit anyagok:** hibrid anyagok, amelyek a kerámia esztétikáját és a műanyag rugalmasságát ötvözik.

A modern anyagtechnológia célja: **könnyebb megmunkálhatóság, biokompatibilitás, és hosszú élettartam.**

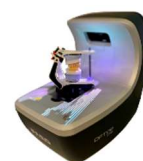
- Fémek: kobalt-króm, nikkel-króm + titán (tartós, biokompatibilis)
- Kerámiák: lítium-diszilikát, cirkónium-oxid (esztétika és szilárdság)
- Polimerek: PEEK, PMMA → ideiglenes vagy tartós pótlások
- Kompozit anyagok: hibrid anyagok, 2 anyag jó tulajdonságait ötvözi

Digitális lenyomatvétel és adatfeldolgozás

A hagyományos szilikon- vagy alginátlenyomatokat ma már gyakran **digitális szkennelés** váltja fel.

Alginátlenyomat → digitális lenyomatvétel

- **Intraorális szkennerek:** közvetlenül a páciens szájából készítenek 3D modellt.
- **Labor szkennerek:** gipszmintákat digitalizálnak.

Az adatfájlokat szoftverek dolgozzák fel → pontos tervezés és a **hibamentes adatátvitel** a rendelő és labor között.

Előny: gyorsaság, pontosság, higiénia, archiválhatóság.

Virtuális tervezés és modellezés

A CAD (Computer-Aided Design) szoftverek segítségével a fogtechnikus **digitálisan tervezi meg** a fogpótlást.

- Tervezhető elemek: koronák, hidak, inlay-ek, héjak, lemezek.
- Virtuális artikuláció: a rágómozgások szimulációja.
- Digitális esztétikai tervezés (mosolytervezés).

A **tervezés során figyelembe kell venni**: az

okklúzió, széli záródás, anatómiai forma, páciens esztétikai igényei

Gyártástechnológiák összehasonlítása

Technológia	Módszer	Előny	Hátrány
Öntés	viaszmodellezés → fémöntés	bevált, tartós	munkaigényes
Préselés	hő + nyomás	precíz, homogén	drága berendezés
Marás (CAM) szubsztaktív gyártás		gyors, pontos	anyagvesztesség
3D nyomtatás	additív gyártás	kevesebb hulladék, új formák	anyagkorlátok

A **modern laborok általában kombinálják ezeket a módszereket a lehető legjobb eredmény érdekében.**

Additív gyártás (3D nyomtatás) a laborban

A 3D nyomtatás additív technológia: **rétegről rétegre építi fel** a modellt.

- Felhasználás: diagnosztikai modellek, sebészi sablonok, ideiglenes pótlások
- Anyagok: fotopolimer gyanták, kompozitok, fémporok

Előny: gyors, költséghatékony, digitálisan kontrollálható.

Hátrány: a nyomtatott anyagok tartóssága korlátozott, precíz utókezelést igényel (mosás, UV-keményítés).

Automatizálás és robottechnika

A **korszerű laborokban a gépi automatizálás egyre nagyobb szerepet kap**:

- CNC-marógépek automata szerszámváltóval
- Robotos adagolórendszerek
- Automatikus polírozás és beégetés
- Szoftveres gyártásvezérlés (CAM-irányítás)

Cél: **idő- és munkaerő-megtakarítás, hibák minimalizálása, állandó minőség biztosítása.**

Technológiai hibák és korrekciók

A hibák legtöbbször az **adatfeldolgozás, anyagválasztás vagy gyártás** során keletkeznek.

Tipikus hibák:

- Szkennelési torzítás, hibás illesztés
- Anyagrepedés, deformáció
- Túlzott zsugorodás
- Rossz hőkezelési ciklus

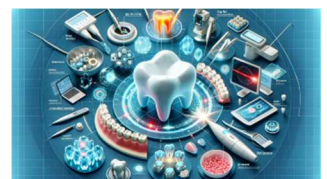
Korrekciók: újratervezés, újraégetés, csiszolás, pótlás.

A **minőségellenőrzés és a munkafolyamat-dokumentálás segíti a hibák megelőzését.**

Fogászati eszközök és technológiák

A rendelői technológia alapjai:

- Kezelőegységek, kézidarabok, szívek, világítás
- Digitális diagnosztika: röntgen, CBCT, intraorális kamera
- CAD/CAM chairside rendszerek – azonnali korona a rendelőben
- Sterilizálás és higiénia automatizált rendszerekkel

A technológia célja: **pontos diagnózis, hatékony kezelés, kényelmes munkavégzés.**

Fenntartható és zöld technológiák

A fogtechnikai laborok környezetterhelése nem elhanyagolható: energiafogyasztás, vegyszerhasználat, hulladék.

Fenntarthatósági irányelvek:

- Energiahatékony gépek használata
- Anyagmaradékok újrahasznosítása
- Környezetbarát tisztító- és fertőtlenítőszer
- Digitális archiválás – kevesebb papír és lenyomatanyag

A zöld labor egyszerre **gazdaságos és etikus** működés.

Sterilizálás és higiénia a laborban

A laborban a fertőzésátvitel kockázata magas, ezért szigorú higiéniai protokoll szükséges:

- Eszközök autoklávozása
- Munkafelületek UV-fertőtlenítése
- Gumikesztyű, maszk, védőszemüveg viselése
- Minták fertőtlenítése átvételkor

A higiénia a **biztonságos munkavégzés** alapfeltétele.

Innováció és fenntarthatóság

A modern fogtechnika jövőjét a **digitális innováció** és a **környezettudatosság** határozza meg:

- Mesterséges intelligencia a tervezésben
- Automatizált minőségellenőrzés
- Biológiailag lebomló anyagok kutatása
- Energiahatékony, hulladékszegény laborok kialakítása

Összegzés:

A fogtechnikai technológia célja ma már nem csupán a pótlás elkészítése, hanem a **precíziós, digitális és fenntartható gyártás** megvalósítása.

A jövő fogtechnikusa nemcsak kézműves, hanem **technológiai szakember** is.

Források

- <https://www.optimadent.hu/optima453378-content/uploads/2022/05/scan-887x700.jpeg>
- <https://dentaltechnika.hu/wp-content/uploads/2019/08/Optor-Lab-3.jpg>
- <https://www.implantacioskozpont.hu/assets/uploads/2021/07/Nobel-Procera-CAD-CAM-digitalis-fogaszati-technologia.png>
- https://www.arrowhead-dental.com/wp-content/uploads/gallery_0010_Layer-3.jpg
- https://cdn.prod.website-files.com/645468eba93097253a052ac0/657115a8b0f8f137ea5ca50f_Modern%20Dental.webp
- <https://tse3.mm.bing.net/th/id/OIP.paSigscKnGvH9Nok4wV3BQHaFY?rs=1&pid=ImgDetMain&o=7&rm=3>
- https://solidator.com/wp-content/uploads/2023/10/20231025_115736-1024x676.jpg
- https://img.freepik.com/premium-photo/3d-printing-technology-is-used-create-variety-objects-including-medical-devices-such-as-dentures_1099133-16903.jpg

- <https://medimatch.co.uk/wp-content/uploads/2023/02/e5-vhf-cadcam-results.jpg>
- <https://www.varinex.hu/dentalklinik/>
- <https://gyartastrend.hu/cikk/3d-nyomtatasi-a-fogaszat-hetkoznapijaiban>
- <https://www.oriondental.hu/a-fogaszat-jovoje>
- <https://www.nice.hu/fogaszat-fogpotlas/uj-technologiak-a-fogaszatban-intraoralis-kamerak-es-mesterseges-intelligencia>
- <https://magyar-fogorvos-londonban.co.uk/blog/top-tema-hirek/a-fogtechnika-jovoje.html>

3. téma: Anyagtan

A fogtechnika egyik legfontosabb alapja az **anyagtan**, hiszen a munka során különböző anyagokat alkalmazunk a fogpótlások, protézisek és egyéb fogászati eszközök elkészítéséhez.

Előadásomban bemutatom az alapanyagok tulajdonságait és jellemzőit, a felhasználási területeket és az esetlegesen előforduló hibákat és azok kezelését.

Fogtechnikai anyagtan

Az anyagtan a fogtechnikai munkák készítéséhez használt anyagok: ...

- **Fogpótlások, fogászati segédeszközök, protézisek** készítéséhez használt anyagok:
 - *szerkezetével,*
 - *tulajdonságaival,*
 - *feldolgozásával,*
 - *és biológiai viselkedésével foglalkozik.*

Az anyagismeret segít abban, hogy megértsük, melyik anyag mikor, miért és hogyan használható a legjobb eredmény elérése érdekében.

- Anyagreakciók a különböző **hatásokra**
- A cél: **tartós, pontos, esztétikus és biokompatibilis** fogászati munkák készítése.

Anyagok osztályozása funkció és szerkezet szerint

- **Szerkezetük szerint:** fémek, kerámiák, polimerek, kompozitok és segédanyagok
- **Felhasználási területük szerint:** lenyomatanyagok, mintázóanyagok, öntőanyagok, ragasztók stb
- **Feldolgozásuk módja szerint:** olvasztással, préseléssel, polimerizálással vagy keveréssel feldolgozható anyagok

Az anyagok fizikai, kémiai és mechanikai tulajdonságai- Fizikai jellemzők

Az anyagokat különböző tulajdonságaik alapján értékeljük:

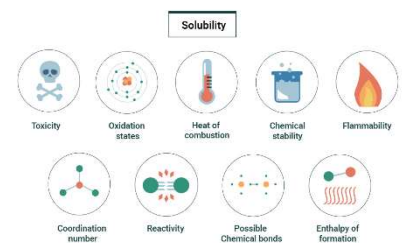
Ezek a jellemzők határozzák meg, hogy az adott anyag milyen terhelést bír el, és mennyire tartós a szájüregben.

- **Sűrűség (ρ):** tömeg / térfogat \rightarrow befolyásolja a pótlás súlyát.
- **Hővezetés:** a fémek jó, a kerámiák és műanyagok rossz hővezetők.
- **Hőtágulás:** méretváltozás hő hatására \rightarrow fontos a fém–kerámia kapcsolatnál.
- **Olvadáspont:** feldolgozási módot meghatározza (öntés, préselés).
- **Fényáteresztés, színtartás:** esztétikai anyagoknál kiemelt.

Kémiai jellemzők

- **Korrózióállóság:** fémek oxidációja (pl. nyál, savas közeg hatására).
- **Oldhatóság:** anyag bomlása folyadékban.
- **Reakcióképesség:** anyag hajlama kémiai változásra.

Mechanikai jellemzők

- **Szilárdság:** ellenállás a deformációnak
- **Keménység:** a felület ellenállása a behatolással szemben (Vickers, Brinell skála)
- **Rugalmasság:** deformáció után visszanyeri alakját
- **Törékenység**
- **Kopásállóság**
- **Fáradási szilárdság:** ismételt terheléssel szembeni ellenállás (rágóerő) \rightarrow esetleges törés

Anyagvizsgálati módszerek

Az anyagok vizsgálatával meghatározzuk ezeknek a tulajdonságoknak a pontos értékeit.

A leggyakoribb anyagvizsgálati módszerek:

- Keménységmérés (pl. Vickers-, Rockwell- vagy Brinell-féle),
- Szakító- és hajlítóvizsgálat,
- Kopásvizsgálat,
- Mikroszkópos szerkezetvizsgálat,
- Korróziós tesztek és hőállósági vizsgálatok
- **Optikai és mikroszkópos elemzés**

- **Mikroszkóp / SEM / EDS elemzés:** szemcseméret, zárványok, repedések feltárása.

Ezek segítségével biztosíthatjuk, hogy az elkészült fogpótlások megfeleljenek a klinikai követelményeknek.

Fogászati fémek és ötvözeik

A fogtechnikában a fémek közül elsősorban **nemes- és nem nemesfém ötvözeteket** használunk.

- Fontosabb tulajdonságaik: nagy szilárdság, jó alakíthatóság, jó hővezetés.
- **Nemesfém ötvözetek**
 - Arany (Au), platina, palládium
 - Felhasználás: koronák, inlayek, fémkerámia vázelemek
- **Nem nemesfém ötvözetek**
 - Kobalt–króm (Co–Cr) és nikkel–króm (Ni–Cr):
 - a nikkel allergizálhat
 - Titán (Ti):
 - gyakran CAD/CAM technológiával marják
- **Feldolgozás:** Öntés (viaszmintából), lézerhegesztés, lézerszinterezés, CNC-marás, 3D-nyomtatás (fémporból, SLM technológia)

Kerámiák

Kiválóan utánozzák a természetes fogak áttetszőségét és színét.

■ Tulajdonságaik

- Esztétikus (fényáteresztő, fogszínű)
- Kémiaiilag stabil, nem oldódik
- Biokompatibilis
- Rideg, törékeny – nem viseli jól a hajlítást

■ Fajtáik

- Porcelánok
- Alumínium-oxid kerámiák (Al_2O_3)
- Cirkónium-oxid (ZrO_2) – CAD/CAM rendszerben használható

■ Feldolgozás

- Rétegezés, préselés, égetés (800–1200 °C)
- CAD/CAM marás cirkónium blokkból
- Glazúrozás: felületi fényesség és színtónus kialakítása

Polimerek (műanyagok)

A fogtechnika egyik leggyakrabban használt anyagai.

■ Akrilátok (PMMA)

- *A polimetil-metakrilát (PMMA)*
- *Felhasználás: műfogsor alaplemezek, ideiglenes koronák, harapásemelő.*
- *Előnyök:*
 - Könnyű, jól színezhető, polírozható
- *Hátrányok:*
 - Hőtágulása nagy

■ Egyéb műanyagok

- *Polikarbonát, epoxigyanta, nylon, acetal*
- *Kompozit gyanták*

Kompozit anyagok és ragasztók

A **kompozit anyagok** többféle komponensből – általában polimer mátrixból és töltőanyagból – állnak

■ Kompozitok

- *Mátrix: műgyanta (bis-GMA, UDMA)*
- *Töltőanyag: üveg-, kvarc-, kerámiarészecskék*
- *Kapcsolóanyag: szilán (összeköti a két fázist)*

Ötvözik a gyanta rugalmasságát és a töltőanyag szilárdságát.

- **Tulajdonságok:** *Esztétikus, polírozható, jó mechanikai ellenállás, kisebb zsugorodás a modern anyagoknál*

■ Ragasztástechnika

- *Felület-előkészítés*
- *Bonding rendszerek*
- *Szilanzálás – kerámia és kompozit közti tapadás javítása*

biztosítják a különböző anyagok tartós kapcsolódását, héjak, koronák

Lenyomatanyagok és modellező anyagok

A lenyomatanyagok célja, hogy pontosan lemásolják a páciens fogazatát.

Alginát: rugalmas, olcsó, pontos -gipszmintákhoz

Szilikon (A-típus): nagyon pontos, térfogatálló – precíziós lenyomat

Poliéter: kemény, pontos, nedvességtűrő – implantációs lenyomat

Termoplasztikus anyagok: melege lágyulnak – szegélyformálás, funkciós lenyomat

■ **Keménységi fokozatok:**

- **I.** (lenyomatgipsz) - **V.** (extra kemény, implantációs mintákhoz) típus

A lenyomat és a gipszminta minősége alapvetően meghatározza a fogpótlás pontosságát.

Anyagkezelés szabályai

- Használjunk megfelelő védőfelszerelést,
- Tartsuk be a keverési arányokat és hőmérsékleti követelményeket
- Szennyeződés és keresztreakciók elkerülése
- Veszélyes anyagok megfelelő tárolása

Anyaghibák, öregedés, kopás és korróziós folyamatok

■ **Anyaghibák**

- **Gyártási hibák:** öntési zárványok, légbuborékok.
- **Feldolgozási hibák:** hőkezelési feszültségek, zsugorodás.
- **Használati hibák:** repedés, lepattogás, deformáció.

■ **Öregedés**

- Az anyag tulajdonságai idővel romlanak (oxidáció, polimer lánctörés, elszíneződés).

■ **Kopás**

- *Mechanikai dörzsölés, csiszolás, harapási erő → felszíni rétegvesztés.*
- *Túl kemény anyag a természetes foggal szemben kopást okozhat!*

■ **Korrózió**

- **Kémiai korrózió:** savas közegben oxidáció (pl. Ni-Cr ötvözetek).
- **Galvánkorrózió:** két különböző fém érintkezésekor elektromos mikroáram keletkezik → kellemetlen ízérzet, szöveti irritáció.
- **Megoldás:** *nemesfémek, passzív réteg, bevonat.*

Források

- <https://www.bathadent.hu/anyagtan/>
- <https://puredental.hu/milyen-anyagokbol-keszulhet-a-fogkorona.html>
- https://lh3.googleusercontent.com/proxy/xFL3vWVtsLiQpgIfbtZIE8AGYeeqNsyikh7fVqWaU8lZCWsUgUH1LvMRw3ZRAzAXhWRAPTL5QP09uzniNCRj6hg6-phnOnsKdzQ8CJmHQ_1XbyswO3MFf9j76bGa1VhyQ
- <https://www.takacslabor.hu/wp-content/uploads/2021/01/CoCr-fogaszati-fem-Fogtechnika-Heviz.jpg>
- https://issuu.com/dentalpress2012/docs/e-journal_fogtechnika_2021-1/s/12412571
- <https://newyorkdental2021.cdn.shoprenter.hu/custom/newyorkdental2021/image/cache/w336h336q100/product/111007.jpg.webp?lastmod=1728577788.1760700559>
- https://st.depositphotos.com/1081802/2808/i/450/depositphotos_28084313-stock-photo-dental-bridge.jpg
- https://gelencser-dental.hu/images/fogaszati_hid_fogpotlas_gelencser_dental_2017_big.jpg
- https://dentaltechnika.hu/wp-content/uploads/2019/06/Yamahachi_garnitura.jpg
- <https://www.frontdent.hu/module-files/webshopproduct/files/P005910001.JPG>
- <https://www.pegadent.hu/wp-content/uploads/2020/08/Pmma.jpg>

4. téma: Fogászati funkcionális anatómia

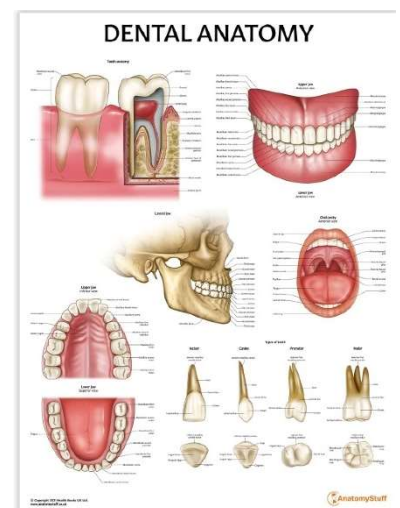
A mai előadásomban a fogászati funkcionális anatómiát szeretném bemutatni. Ez a téma segít jobban megérteni, hogyan működik a rágószervrendszerünk.

A funkcionális anatómia

- A szervezet szerveinek és szöveteinek **felépítését és működését együtt vizsgálja**,
 - **vagyis nemcsak azt tanulmányozza**, hogyan néz ki egy szerv + *hogyan működik.*
- A fogászati funkcionális anatómia célja: a rágószerv szerkezeti és működési egységként való megismerése. (a szájüreg, a fogak, a rágóizmok, az állkapocsízület és a kapcsolódó szövetek)
- **Fontos**, mert a fogtechnikus munkája során a pótlásoknak a természetes anatómiai és funkcionális viszonyokat kell helyreállítaniuk (harapás, beszéd, rágás, esztétika).

Bevezetés

- A **fogazat** a fogak összessége, amelyek az állcsontok alveolusainak (fogmedreinek) üregeiben helyezkednek el.
Feladatuk: **rágás, hangképzés, esztétikai megjelenés és az arc szerkezetének fenntartása.**

■ Felosztása:

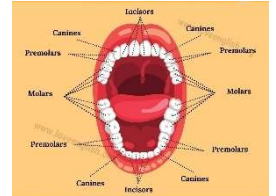
1. *Tejfogazat (dentitio decidua):*

1. 20 fog: 2 metsző, 1 szemfog, 2 tejőrlő negyedenként.
2. Megjelenés: kb. 6 hónapos kortól, 2,5 éves korra teljes.

2. *Maradó fogazat (dentitio permanens):*

1. 32 fog: 2 metsző, 1 szemfog, 2 kisőrlő, 3 nagyőrlő negyedenként.
2. Kialakulás: kb. 6–21 éves kor között.

3. *Vegyes fogazat:*

1. Tej- és maradó fogak együttesen a váltás időszakában (6–12 éves kor).

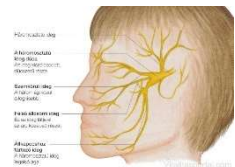
A rágószerv elemei

■ A rágószerv egy **funkcionális egység**, amely az alábbi elemekből áll:

1. **Fogak** – a táplálék feldarabolására.
2. **Állcsontok (maxilla és mandibula)** – a fogak tartószervei.
3. **Rágóizmok** – a mozgások kivitelezői.
4. **Állkapocsízület (TMJ)** – a mozgások összekapcsolt vezérlőpontja.
5. **Parodontium** (támasztószövetek): ín, cement, gyökérhártya, alveolus.
6. **Idegek és receptorok** – érzékelés, koordináció, reflexek.

**Masseter
Medial Pterygoid
Lateral Pterygoid
Temporalis**

A szájüreg

■ A szájüreg (cavitas oris) az emésztőrendszer kezdő szakasza, amely egyben **érzékszervi és beszédképző tér** is.

■ Részei:

1. **Szájnyílás (rima oris)** – ajkak határolják.
2. **Előcsarnok (vestibulum oris):** az ajkak / orca és a fogívek közötti tér.
3. **Tulajdonképpeni szájüreg (cavitas oris propria):** a fogívek által közrefogott rész, benne a nyelv, szájfenék, szájpad.

■ Határai:

- Elöl: ajkak
- Oldalt: orcák
- Fent: kemény és lágy szájpad
- Lent: szájfenék

- Hátul: garatnyílás (isthmus faucium)

A fogak jellemzői és felépítése

- A fogak kemény szövetekből épülnek fel, a rágás mechanikai igénybevételének ellenállnak.

■ Fő részeik:

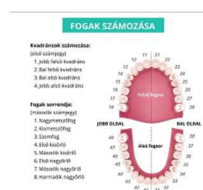
1. **Korona (corona dentis):** a fog íny feletti, látható része.
2. **Gyökér (radix dentis):** az állcsont alveolusában helyezkedik el.
3. **Nyak (collum dentis):** korona és gyökér határán.

■ Fő szövetei:

- **Zománc (enamel):** a test legkeményebb anyaga; csak koronán.
- **Dentin:** a fog fő tömege, rugalmasabb, tubulusokat tartalmaz.
- **Cement:** a gyökér külső rétege, parodontális rostok tapadási helye.
- **Pulpa:** a fog „idege”, ereket és idegeket tartalmaz, táplálja a fogat.

Fogtípusok

Fogtípus	Elhelyezkedés	Funkció
Metszőfog (incisivus)	elől	harapás, vágás
Szemfog (caninus)	metszők és kisőrlők között	tépés, esztétika
Kisőrlő (premolaris)	szemfog és nagyőrlő között	aprítás
Nagyőrlő (molaris)	hátul	rágás, őrlés

A maradó fogazatban négy fő fogtípus található:

1. **Metszőfogak (incisivusok)** – vágó, harapó funkció.
2. **Szemfogak (caninusok)** – szűrő, tépő funkció.
3. **Kisőrlők (premolarisok)** – zúzó, aprító funkció.
4. **Nagyőrlők (molarisok)** – erős rágófelület, az étel pépesítésére.

Csücsök és barázda

A **csücsök (cuspis)** a rágófelszín kiemelkedése, míg a **barázda (sulcus)** az ezek közti mélyedés.

A csücsök és barázda elrendezése határozza meg a fog **rágófelszínének mintázatát**, ami kulcsfontosságú az **artikuláció** és **okklúzió** szempontjából.

- **Csücsök (cuspis):** kiemelkedés a rágófelszínen (rágócsúcs).
- **Barázda (sulcus):** mélyedés vagy vájat a csücsök között, segíti a táplálék darabolását.
- A csücskök és barázdák mintázata minden fogtípusnál **karakterisztikus**, a technikusnak reprodukálnia kell a pótlásban.

Artikuláció

A fogtechnikusnak ezt pontosan kell ismernie, hogy a pótlások ne zavarják a természetes mozgásokat.

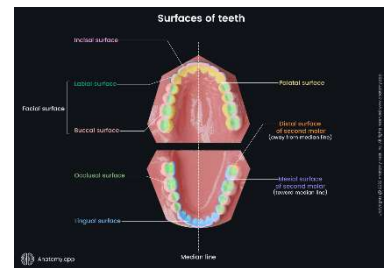
- A **fogsor mozgás közbeni érintkezése** – dinamikus folyamat, amelyet a TMJ és a rágóizmok koordinálnak.
Fontos az **artikulatorban végzett modellezés** során, mert meghatározza a pótlás formáját és a csücskök irányát.

Fogfelszínek és orientáció

Minden fognak meghatározott **térbeli tájékozódása** van. Ezek az irányok segítenek a fogak pontos azonosításában és leírásában.

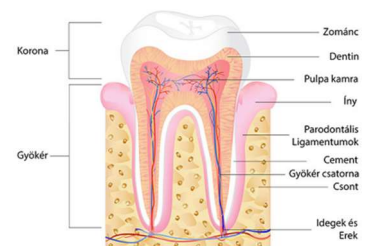
Felszín	Jelentés
Mesialis	a középvonal felé néző oldal
Distalis	a középvonaltól távol eső oldal
Buccalis / Labialis	ajak / orca felőli felszín
Lingualis / Palatinalis	nyelv vagy szájpad felé eső felszín
Okkluzális / Incizális	rágó- vagy vágóél
Cervikális	nyaki rész, az íny közelében

A fogak szövettana

1. **Zománc:** 96% ásványi anyag (hidroxipatit); nincs regeneráció, érzéketlen.
2. **Dentin:** 70% ásványi anyag, 30% szerves; tubulusokkal átszőtt.
3. **Cement:** hasonlít a csontszövethez, rostok tapadnak bele (Sharpey-rostok).
4. **Pulpa:** kötőszövetes mag, idegek és erek → érzékenység, táplálás.

A szövetek egészsége meghatározza a fog élettartamát és stabilitását.

Rágóizmok

A rágás mozgásait négy fő izomcsoport végzi:

1. **Musculus masseter (rágóizom):** az állkapocs zárása (rágás fő izma).
2. **M. temporalis (halántékizom):** zárás, hátrahúzás.
3. **M. pterygoideus medialis:** zárás, emelés.

4. **M. pterygoideus lateralis:** az állkapocs előre- és oldalmozgása.

- A rágóizmok összehangolt működése biztosítja a harapást, rágást, beszédet és az ízület stabilitását.

Temporomandibuláris ízület (TMJ)

- Az **állkapocsízület** (articulatio temporomandibularis) a mandibula és a halántékcsont között helyezkedik el.
- **Felépítése:**
 - **Ízületi fej:** a mandibula feje (caput mandibulae).
 - **Ízületi vápa:** a halántékcsont fossa mandibularisa.
 - **Ízületi korong (discus articularis):** rostporcos lemez, mozgáskiegyenlítés.
- **Mozgásai:**
 - Nyitás-zárás (rotáció + transzláció)
 - Előre-hátra mozgás
 - Oldalmozgás

Zavarai (pl. kattogás, fájdalom) komoly funkcionális problémákat okozhatnak.

Okklúzió

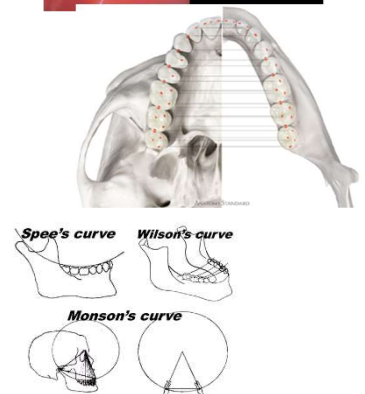
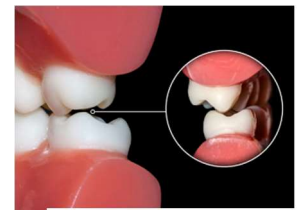
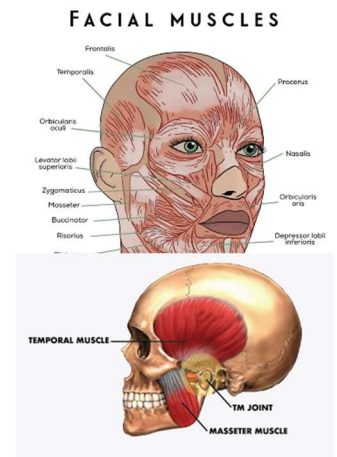
- **Okklúzió:** a felső és alsó fogsor érintkezési viszonya nyugalmi vagy rágási helyzetben.
- **Típusai:**
 - **Centrális okklúzió:** maximális záródás.
 - **Funkcionális okklúzió:** rágás közben történő érintkezések.
 - **Statikus / dinamikus okklúzió:** álló / mozgás közbeni kapcsolatok.

Fogívek és görbék

- **Felső fogív (arcus dentalis superior):** félkör alakú.
 - **Alsó fogív (arcus dentalis inferior):** parabola alakú.
 - **Spee-görbe:** a rágófelszínnek anteroposterior íve.
 - **Wilson-görbe:** a rágófelszínnek laterális íve.
- Ezek a görbék biztosítják a **kiegyenlített harapást és az erők egyenletes elosztását.**

A funkcionális anatómia jelentősége a fogtechnikában

- A fogtechnikusnak **ismernie kell az anatómiai és funkcionális viszonyokat**, hogy:
 - a fogpótlás **kényelmes, hatékony és természetes mozgású** legyen,
 - a rágóerők **egyenletesen oszoljanak el**,
 - az ízületet és izmokat ne terhelje túl,
 - és az **esztétikai arányok** harmonizáljanak az arccal.

- ☞ Tehát a funkcionális anatómia a **precíziós fogtechnika alapja** – nélküle nincs jól működő pótlás vagy harapási egyensúly.

Források

- <https://www.dunadental.hu/fogak-anatomiaja-a-fogak-felepítése-es-fejlődése>
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Kateg%C3%B3ria:Fog%C3%A1szati_anat%C3%B3mia
- https://hu.iliveok.com/health/kapaszkodjon-fogaival-egy-alomban_93924i16005.html
- <https://semmelweis.hu/dft/files/2022/09/foganatomia-handout.pdf>
- <https://garmardental.com/wp-content/uploads/2024/02/Estudio-ortodoncia.jpg>
- <https://th.bing.com/th/id/R.71e542c92b001e4df9db1023eeba1f95?rik=gjFX%2fw1DsB800g&riu=http%3a%2f%2fpatikapedia.hu%2fmedia%2fimage%2fszajureg.jpg&ehk=uKlBTauZFqSmK3tNA3dC8FeNRZhG36uHqkI7jms5kX8%3d&risl=&pid=ImgRaw&r=0>
- https://media.istockphoto.com/id/1158646168/hu/vektor/fog%C3%A1szati-anat%C3%B3mia.jpg?s=170667a&w=0&k=20&c=YecUybpU_U15qIUtmBu5xYEXRG4eht-hIy_LaRvct_4=
- https://tse2.mm.bing.net/th/id/OIP.sc8ua8746dbVOyM5qu_zTwHaHa?rs=1&pid=ImgDetMain&o=7&rm=3
- <https://www.poka.ro/img-thumb/listProduct/userfiles/products/clinique-model-dinti-standard-28-dinti.jpg>
- https://admin.anatomy.app/Media/images/9772cca4-5148-4897-a20e-6601290cdada_medium.jpg
- <https://www.jo-fogorvos.hu/wp-content/uploads/2017/01/fog-felepítése-1.jpg>
- <https://i.pinimg.com/originals/7f/d4/ae/7fd4ae300936f98291afe2584457b267.jpg>
- <https://www.anatomystandard.com/biomechanics/tmj/occlusion/138-points.jpg>
- <https://www.riverwalkdentalorthodontics.com/wp-content/uploads/2020/08/Dental-occlusion.jpg>

5. téma: Legfontosabb szakmai gnatológia

A fogászat és az orvostudomány fejlődésével egyre nagyobb hangsúlyt kap a szervezet különböző rendszereinek összefüggése és megértése. A rágószerv működése nem csupán a táplálkozás szempontjából fontos, hanem számos élettani folyamatra is hatással van. Ezeket vizsgálja a gnatológia.

Előadásomban végigmegyünk a gnatológia fontosabb pontjain és kitérek a téma interdiszciplináris megközelítésére is.

Mivel foglalkozik a gnatológia?:

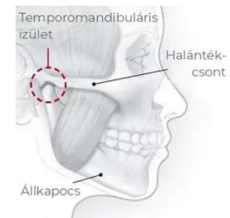
- Állkapocsízület és a rágószerv
 - Temporomandibuláris ízület
 - Rágóizmok
 - Fogak érintkezése (okklúzió)

- Állkapocsmozgások kölcsönhatásai
- A fogtechnikusok számára, a gnatológia ismerete elengedhetetlen.
 - kiegyensúlyozott, funkcionálisan helyes, tartós és kényelmes fogművek
 - rosszul beállított okklúzió → kopási problémák, ízületi fájdalmak, izomfeszülés, harapási rendellenességek

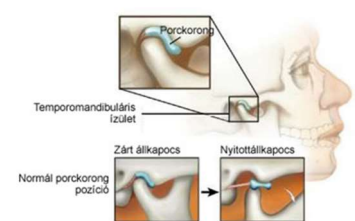
Az állkapocsízület

- A Temporomandibularis ízület (állkapocsízület)
- A koponya és az alsó állkapocs között található kétoldali ízület.
- Discus articularis választja el az ízületi fej és az ízületi árok felszínét
 - csökkenti a súrlódást és megakadályozza a kopást
- **Például, ha valaki rágás közben kattogást hall az állkapocsából, az gyakran ennek a lemeznek az elmozdulására utal.**

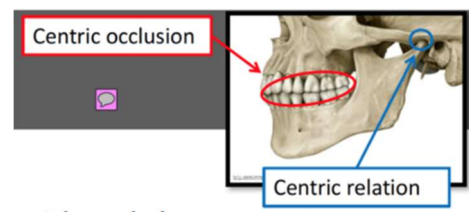
Állkapocsmozgások

- Nyitás-zárás, oldalra és előre-hátra → rágás, beszéd, légzés, a fogak optimális érintkezése, táplálék aprítása
 - Ezeket a mozgásokat a **rágóizmok** és az **állkapocsízület** együttesen irányítják.
- **Bennett-mozgás, a protrúziós és laterotruziós elmozdulások → csücsök-barázda rendszer, okklúziós sík**
- Az artikulátor a laboratóriumi „állkapocs”, amely a páciens mozgásait szimulálja.
 - **Félig állítható artikulátorok:** precízen mozgásutánzás
 - **Teljesen állítható artikulátor:** főként komplex esetekben

Centrális reláció és okklúziós pozíció

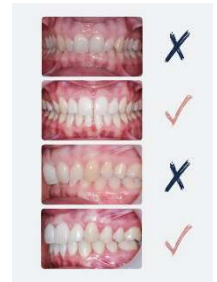
- **Centrális reláció (CR):** a mandibula legkiegyensúlyozottabb, legstabilabb pozícióját jelöli az állkapocsízületben – függetlenül attól, hogy a fogak épp hogyan érintkeznek.
 - funkcionális pótlás tervezésének és kivitelezésének alapja
- **Maximum intercuspatio** (a maximális fogérintkezés pozíciója, *MIP*), az a helyzet, ahol a fogak legjobban illeszkednek egymáshoz.
- A CR és a MIP **nem mindig esnek egybe.**
 - A túl nagy különbség problémát jelezhet.
- A fogművek ne kényszerítsék az állkapcsot természetellenes pozícióba (CR- hoz igazodva)

Okklúzió típusok

- A gnatológia legismertebb okklúziós elve:
 - **Statikus okklúzió,** ahol a fogak záródása egy adott pozícióra korlátozódik.

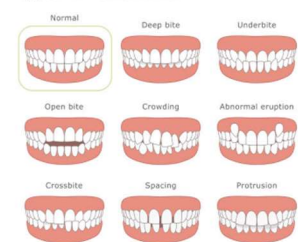
- **Dinamikus okklúzió**, amely figyelembe veszi az állkapocs mozgásait – ez a gyakorlatban legfontosabb.
- **Kiegyensúlyozott okklúzió**, főleg teljes fogsor esetén használatos, ahol a fogak minden irányú mozgásban egyidejű érintkezést biztosítanak, így stabilizálva a protézist.
- Fogpótlás készítésekor a legideálisabb, ha az **interkuspidáció stabil**, a **vezetőfogak jól működnek**, és nincs zavaró korai érintkezés vagy csúszás.
 - Cél: az okklúzió **komfortos, harmonikus és természetes legyen**.

Malokklúzió

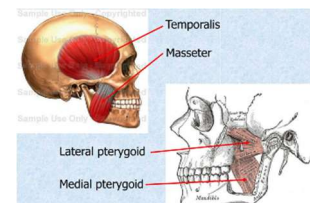
- Az okklúzió az alsó és felső fogak találkozása zárt állapotban → egyenletes erőeloszlás.
- A nem megfelelő harapás (malokklúzió) → izomfeszültség, ízületi problémák, fogkopás.
- A szabálytalan harapás többféle lehet:
 - túlhúzás, nyitott harapás, keresztharapás stb., mindegyik más-más funkcionális problémát okoz
 - Ezek hatására a rágóizmok túlterhelődnek,
 - Az állkapocsízület nem megfelelően terhelődik → fájdalom, izomfeszültség, fejfájás, akár esztétikai problémák
- **Például** ha egy gyermek ujját szopja hosszú ideig, kialakulhat nyitott harapás, ami miatt a fogak nem záródnak össze elől. Ez nem csak esztétikai probléma, hanem nehezíti a rágást is.

Types of malocclusion

A rágóizmok szerepe és működése

- A rágóizmok:
 - Masseter (legerősebb)
 - Temporalis (a fej oldalán helyezkedik el)
 - Két pterygoideus izom (komplex mozgások)
- A kiegyensúlyozott izomműködés = a rágás fájdalommentes és hatékony, nincsenek állkapocsízületi diszfunkciók.
- **Példa:** bruxizmus esetén ezek az izmok állandóan feszülnek → másnap fejfájás vagy fül körüli fájdalom

Gnatológiai szempontok

- **Teljes fogsor:** a kiegyensúlyozott okklúzió megelőzi a protézis instabilitását és nyomási fájdalmakat.
- **Fix fogpótlásnál** (pl. híd): a csücskök pontos pozicionálása kulcsfontosságú az antagonistához való illeszkedés szempontjából.
- **Harapásemelők**, sínek: elengedhetetlen a centrális reláció helyes rögzítése.
- **Implantációs munkáknál** az okklúziós erőhatások precíz eloszlása megelőzheti a túlterhelést és a csontvesztést.

- Ha figyelmen kívül hagyjuk a gnatológiai elveket:

- TMJ diszfunkció
- Izomfáradtság, fejfájás
- Fogak túlterhelése, törése
- Fogművek idő előtti elhasználódása
- Túl magas fogpótlás

Gnatológiai diszfunkciók

- Diszfunkció esetén az állkapocs mozgása vagy helyzete nem megfelelő. (rágóizmok működési zavarai)
- **Tipikus tünetek:** kattogás, fájdalom rágáskor, korlátozott szájnyitás, fejfájás, nyakfájdalom.
 - + esetleges fejfájás, nyaki fájdalmak, arcüregi panaszok
- Ízületi gyulladások, kopások, trauma okozta elváltozások, illetve egyéb betegségek.
- Kezelés: fájdalomcsillapítás, gyulladáscsökkentés → fizioterápia, splint-terápia → sebészeti beavatkozások

Diagnosztikai módszerek a gnatológiában

- A diagnosztika:
 - állkapocs mozgásait mérjük
 - a rágóizmokat és ízületeket tapintással vizsgáljuk
 - elemzzük az okklúziót
 - Képalkotó eljárások (röntgen, CT, MRI) – segítenek feltárni a struktúrális eltéréseket.
- Az elektromiográfia méri az izmok működésének minőségét → fontos a kezelési terv összeállításához.

Harapáskiegyenlítő eszközök

- Ezek a műanyag sínek – ún. splintek – egyénre szabottan készülnek.
 - Általában éjszaka viseli a páciens.
 - Segítenek tehermentesíteni az ízületet, lazítani az izmokat, és megakadályozni a fogcsikorgatást.
- A splinterápia gyakran az első lépés az állkapocsízületi diszfunkciók kezelésében.

Fogpótlások és fogszabályozás szerepe

- A fogak helyes elhelyezkedése!
- Fogpótlások - a fogak megfelelő érintkezése

- Fogszabályozás - malokklúziók korrigálása
- Ezek a beavatkozások:
 - Javítják az esztétikát
 - Megelőzik az állkapocsízületi túlterhelést és az izomdiszfunkciókat

Interdiszciplináris megközelítés

- Az állkapocsízületi és gnatológiai problémák komplexitása miatt a sikeres kezeléshez több szakterület összehangolt együttműködése szükséges.
 - Fogászat, fizioterápia, reumatológia, pszichológia, sebészet is részt vesz a diagnózis felállításában és a kezelésben.
 - Ez a megközelítés biztosítja a beteg számára a legjobb eredményt és életminőséget.

Források

- <https://dentpoint.hu/gnatologia/>
- <https://clinident.hu/kezeles/kezeles-gnatologia-megoldas-allkapocs-problemakra/>
- <https://www.uniklinik.hu/életmod-magazin/gnatologia/>
- <https://lukacsspadental.hu/gnatologia/>
- <https://tse4.mm.bing.net/th/id/OIP.jh-VKWxqVrG28HU9RBDdgAAAA?rs=1&pid=ImgDetMain&o=7&rm=3>
- <https://www.archarmonia.hu/images/egeszseges.jpg>
- https://www.uniklinik.hu/wp-content/uploads/2022/08/DEXIS_Gnatologia.png
- <https://www.uniklinik.hu/wp-content/uploads/2022/09/gnatologiai-kezeles.png>
- <https://o.quizlet.com/kh2N0y.B7QsB35cQXFOUyA.png>
- <https://media.istockphoto.com/id/2183672977/hu/vektor/a-malocclusion-fog%C3%A1szati-illusztr%C3%A1ci%C3%B3-t%C3%ADpusai.jpg?s=612x612&w=0&k=20&c=OPYQgBxLMlyEU2aElm55A0xvASekFlcslgi8DYPaZE=>
- <https://www.aranorthodontics.com/assets/images/before-after-cycle/01.jpg>
- <https://tse3.mm.bing.net/th/id/OIP.8bUHQ-BGXYqfLtfldSTKgHaCx?w=600&h=225&rs=1&pid=ImgDetMain&o=7&rm=3>
- <https://image2.slideserve.com/4984709/muscles-of-mastication-l.jpg>

6. téma: Kivehető műanyag alaplemezes fogpótlások

A hiányzó fogak pótlása nem csupán esztétikai kérdés: a rágófunkció helyreállítása és a szájüreg harmonikus működésének megőrzése alapvető az életminőség szempontjából. A műanyag alaplemezes kivehető fogpótlások évtizedek óta kínálnak egyszerű, mégis rugalmas megoldást ezekre a kihívásokra.

Előadásomban bemutatom a műanyag alaplemezes kivehető fogpótlásokat, az alapanyagokat és az elkészítés folyamatát, ezek mellett beszélni fogok még a szájhigiénia fontosságáról is.

A fogpótlás szerepe

- Fogazat: rágás, hangképzés, arc esztétikája, helyes állkapocsfunkció
- Foghiány esetén
 - Szomszédos fogak elmozdulása
 - Antagonista fog túlnövése
 - Állkapocsízület túlterhelődés
 - Rágási nehézségek → emésztési zavarok
 - Funkcionális és esztétikai helyreállítás!

Mi az a műanyag alaplemezes kivehető fogpótlás?

- Kivehető pótlás, a beteg tudja kezelni
- Akril műanyag lemez az alapja
- Fontos jellemzők
 - Akrilát, néha fém megerősítés
 - Lehet részleges vagy teljes
 - Rögzítés: kapcsok, vákuumhatás, implantátum
 - Egyszerű, költséghatékony

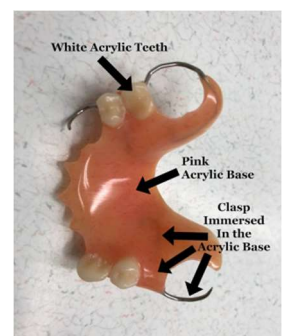
Típusai

- Teljes kivehető fogsor: nincs saját fog, maxilla - vákuumhatás, mandibula – kisebb tapadási felület
- Részleges kivehető fogpótlás: vannak saját fogak, kapcsok és horgonyzás, rejtett elhorgonyzás
- Ideiglenes fogpótlás: foghúzás, implantátum beültetés után, alábélelés
- Diagnosztikus fogsor: vizsgálati, tervezési célok

Alapanyagok

- Akrilát (PMMA – polimetil-metakrilát): leggyakoribb, jól formázható
- Műfogak: akril / kompozit, anatómiai vagy simított fogfelszín
- Kapcsok: drót / rugalmas műanyag / öntött fém
- Lágyműanyagok: akril-gumi keverékek

A rögzítés módszerei

- Irrigálás (ragasztók és tapaszok)
- Mágneses rögzítés
- Klasszikus klipszek vagy csatolók

Hátrányai

- Kevésbé stabil
- Törékenyebb, hajlamos repedésre
- Hatása a nyálkahártyára
- Kellemetlen lehet a viselése
- Napi többszöri tisztítás
- Esztétika – látható kapcsok

Előnyei

- Alacsony költség
- Gyors elkészítési idő
- Egyszerű módosítás, javítás
- Esztétikus
- Nem igényel fogcsiszolást
- Ideiglenesen vagy idős pácienseknek jó megoldás

A fogpótlás elkészítésének módjai

- Hagyományos technika
 - Lenyomat → gipszminták
 - Viaszpróba, majd akrilöntés
 - Hőre keményedő akril anyagok
 - Digitális technika (CAD/CAM)
 - Digitális lenyomatvétel, szkennelés
 - Számítógépes tervezés és gyártás
 - Egyre népszerűbb

A készítés folyamata

- Anamnézis és vizsgálat
- Lenyomatvétel: alsó-felső állcsont
- Harapásregisztráció
- Fogbeállítás próbája
- Véglegesítés

- Átadás és betanítás
- Kontroll, esetleges korrekció

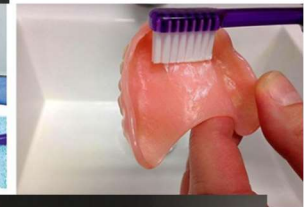
Alkalmazási területek

- Teljes fogatlanság
- Részleges foghiány (ha a fix fogpótlás nem opció)
- Ideiglenes megoldás
- Fogtechnikai próbák, harapásemelés

Karbantartás és tisztítás

- Öblítés folyóvíz alatt (étkezés után)
- Napi egyszeri alapos tisztítás:
 - *Puha sörtéjű fogkefe*
 - *Műfogsor tisztító*
- Fertőtlenítő tabletta
- Éjszakai tárolás
- Időszakos ellenőrzés!

A műanyag alaplemez fogpótlás jövője

- Digitális technológia: CAD/CAM és 3D nyomtatás
- Anyaginnovációk, új anyagok
- Implantátumhoz rögzített kivethető fogpótlás

Összegzés

- A műanyag alaplemez kivethető fogpótlás egy **praktikus és esztétikus**, ugyanakkor **kompromisszumos megoldás** a foghiány pótlására.
- Előnye, hogy viszonylag **gyorsan és kedvező áron** elkészíthető, és hatékonyan helyreállítja a rágást, a beszédet és a mosoly esztétikáját.
- Ugyanakkor viselése eleinte **szokatlan és kényelmetlen** lehet, mivel a műanyag lemez vastagsága és a rögzítés módja eltér a természetes érzetű megoldásoktól.
- A hosszú távú siker érdekében **rendszeres tisztítás, karbantartás**, valamint időnkénti **illesztés- vagy alábélelés-korrekció** szükséges, hiszen az íny és a csont szerkezete az évek során változik

Források

- <https://hattyasdental.hu/wp-content/uploads/elementor/thumbs/teljeskivehetőM-p55rj2ws3kfntslmsrwefnuhwf67x4ht52weg55ge8.jpg>
- https://flart-stom.ru/sites/default/files/images/zubnoy_protez_babochka.jpg

- <https://clinicadentalirriakbilbao.es/wp-content/uploads/2023/04/como-elegir-una-protesis-dental-removable-flexible-una-guia-de-precios.jpg>
- <https://dendum.com.pe/wp-content/uploads/2025/03/protesis-dental-flexible.webp>
- <https://tschankuladentureclinic.ca/wp-content/uploads/2023/08/parts-of-an-acrylic-partial-denture-768x952.jpg>
- <https://www.roberttaggartdentallaboratory.co.uk/wp-content/uploads/2019/03/5-1.png>
- <https://ae01.alicdn.com/kf/Sd29ac23990624a9398fc21036dc221d94/Modelo-de-dentes-odontol-gicos-com-parte-superior-clara-4-implantes-restaura-o-overdenture-dentista-explicar.jpg>
- <https://tse2.mm.bing.net/th/id/OIP.WMfDLJ3LpGe10sxHIK9ZjAHaE4?rs=1&pid=ImgDetMain&o=7&rm=3>
- <https://pacificrimdentallab.com/wp-content/uploads/2016/07/cast-metal.jpg>
- <https://www.webbeteg.hu/uploads/felso-teljes-kiveheto-muanyag-lemezes-fogpotlas-es-also-reszleges-kiveheto-fogpotlas.jpg>
- <https://customfitdentures.ca/wp-content/uploads/2022/07/CustomFit-denture-denture-services-1-1-500x500.jpg>
- <https://helvetic-clinics.hu/fogsor>
- <https://gentledent.hu/kiveheto-fogpotlas/>
- <https://semmelweis.hu/dft/files/2022/09/Kispelyi.Kiveheto.pdf>
- <https://blog.silverpc.hu/2025/07/20/reszleges-kiveheto-fogpotlas-elonyei-es-korlatai/>

7. téma: Fogszabályozási alapismeretek

A fogak és az állcsontok helyzete alapvetően befolyásolja a rágást, a beszédet és az egész szájüreg egészségét. Ha ez az egyensúly felborul, hosszú távon nemcsak esztétikai, hanem funkcionális problémák is kialakulhatnak.

Előadásomban bemutatom a fogszabályozást és a fogszabályozó típusokat és az előforduló rendellenességeket, beszélek majd a szájhygiénia fontosságáról és magáról a kezeléssel.

A fogszabályozás célja

- Esztétikai javulás
- Funkcionális előnyök: jobb rágás, harapás, beszéd és légzés
- Egészségmegőrzés: Szájüregi problémák megelőzése.
- A fogszabályozás (ortodoncia) a fogászat azon ága, amely a **fogazat, az állcsontok és a harapás rendellenességeinek** felismerésével, megelőzésével és kezelésével foglalkozik.
Fő céljai:
 - A **funkció** helyreállítása (rágás, beszéd, állkapocsmozgás)
 - Az **esztétikus megjelenés** elérése

- A fogak és az állcsontok harmonikus viszonya
- A későbbi fogászati problémák megelőzése (pl. kopás, ínygyulladás, állkapocsfájdalom)

Előforduló rendellenességek

■ Fogállási rendellenességek

- A fogak dőlése, torlódása, elfordulása vagy hiánya
- Túl nagy vagy túl kicsi fogak
- Részleges foghiány miatt elmozduló fogak

■ Állcsonti rendellenességek

- Felső állcsont túlfejlett (prognathia)
- Alsó állcsont túlnövekedett (progenia)
- Keresztharapás, nyitott harapás, mélyharapás

■ Funkcionális rendellenességek

- Nyelvlökéses nyelés
- Szájlégzés
- Rossz rágási szokások (pl. ujjszopás, cumizás)

Types of malocclusion

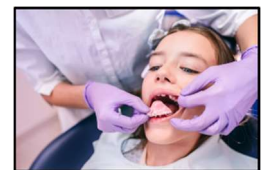
A fogszabályozás indokai

- Tömör, nem megfelelő fogsor
- Elégtelen rágás és beszéd: a fogak rendellenes elhelyezkedése áll a probléma mögött
- Esztétika: A kiejtés, mosoly és önbizalom javítása

Gyermek- és felnőttkori fogszabályozás

- Növekedés és fejlődés: gyermek fogazat, természetes fejlődés irányítása
- Korai diagnózis: a növekedés korai szakaszában egyszerűbb lehet a kezelés
- Felnőtt korban: időigényesebb, de ugyanúgy hatékony

Típusok

■ Kivehető készülékek

- Főként gyermekkorban
- Éjszakai vagy részidős viselés
- Cél: a növekedés irányítása, enyhe fogmozgások

■ Rögzített készülékek (bracketes rendszerek)

- A fogak felszínére ragasztott zárok (bracketek) és drótok
- Fém, porcelán, műanyag
- Pontos, irányított fogmozgatás lehetséges

■ Láthatatlan készülékek (alignerek)

- 3D tervezéssel készülő, átlátszó sínek
- Esztétikus és kivehető
- Felnőttek körében egyre népszerűbb

Fogszabályozó eszközök

■ Rögzített fogszabályozó eszközök:

- *Fém fogszabályzó, a legelterjedtebb*
- *Keramikus: kevésbé feltűnő, esztétikusabb*

■ Kivehető eszközök:

- *Kivehető sín: pl. láthatatlan fogszabályozás egyedi áttetsző sínekkel*

A folyamat lépései

- **Klinikai vizsgálat és lenyomatvétel**
- **Röntgen és fotódokumentáció** (panoráma, kefalometria)
- **Diagnózis és kezelési terv készítése**
- **Aktív kezelés** – készülék felhelyezése, aktiválása
- **Kontrollvizsgálatok** – 4–8 hetente
- **Retenciós fázis** – a fogak új helyzetének megtartása (retainer sínek vagy rögzített huzalok)
- Első konzultáció: röntgen, digitális lenyomat és diagnosztika
- Kezelési terv készítése: egyéni
- Rögzítés: Készülék rögzítése és beállítása
- Kezelés utáni retenciós szakasz

Kezelési időtartam

- Általában 12-24 hónap, függ a probléma súlyosságától
- Retenciós időszak: legalább kétszeres ideig, meg kell tartani a fogak új helyzetét

Előnyei

- Egészségesebb fogsor: kevesebb szuvasodás és ínygyulladás
- Önbizalom javulása: a szép mosoly növeli az önértékelést
- Funkcionális javulás: a harapás és a rágás hatékonyságának növelése

Lehetséges mellékhatások

- Fájdalom és kellemetlenség
- Fogágy irritáció (pl. a drótok miatt)
- Szájhygiéniai problémák: nehezebb a fogak tisztítása a rögzített készülék esetén

A fogszabályozás kockázatai és kihívásai

- Átmeneti **fájdalom vagy nyomásérzet**
- **Nehezített tisztítás** → fokozott lepedékképződés
- Kisebb **gyökérfelszívódás** előfordulhat
- Készülékek sérülhetnek, pótlásra szorulhatnak

Megfelelő higiénia és orvosi kontroll mellett a kockázatok minimálisak.

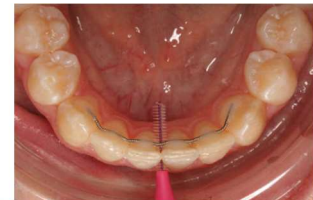
Mire kell figyelni a kezelés alatt?

- Fogmosás: naponta többször, étkezések után is
- Kiegészítő eszközök: Interdentális kefe, fogselyem, szájöblítő, fogköztisztító
- Rendszeres orvosi kontroll: a fogszabályozó állapotának és a megfelelő alakulásnak a folyamatos ellenőrzése

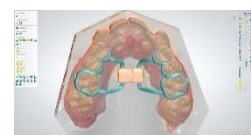

Retenciós időszak

- Miért fontos a retenció időszaka?
- Eszközök: kivehető retenciós sín, rögzített retenciós drótok
- Időtartam! A nap minden szakaszában viselni kell.
- **Retenció – a kezelés utáni szakasz**
- A fogak hajlamosak **visszatérni eredeti helyzetükbe**.
Ezért szükséges:
 - **rögzített retainer drót** (a fogak belső felszínén), vagy
 - **kivehető retenciós sín** (éjszakai viselésre).
A retenciós idő akár több évig is tarthat, a stabil eredményért.

A fogszabályozás és a modern technológia

- **Digitális lenyomatvétel** (intraorális szkennerek)
- **3D tervezés és számítógépes szimuláció**
- **3D nyomtatott alignerek és készülékek**
- **Mesterséges intelligencia:** kezelés-tervezés automatizálása
- → Precíz, gyors, személyre szabott kezelések

Összegzés

- A **fogszabályozás** célja a fogazat, az állcsontok és a harapás **funkcionális és esztétikai helyreállítása**.
- Segítségével javítható a **rágás, a beszéd és a megjelenés**, valamint megelőzhetők a későbbi **fogászati és ízületi problémák**.
- A kezelés alapja a **szabálytalanul álló fogak és állcsontok felismerése**, majd azok fokozatos **átmozgatása fogszabályozó készülékekkel**.
- A sikeres eredmény eléréséhez **precíz diagnosztika, egyéni kezelési terv, kitartó viselés és rendszeres kontroll** szükséges.
- Bár a folyamat hosszadalmas lehet, a végeredmény egy **esztétikus, harmonikus és egészséges fogsor**, amely hosszú távon javítja az életminőséget és a szájhigiénéjét.

Források

- <https://www.cosmodent.hu/fogszabalyozas-menete-lepesrol-lepesre/>
- <https://szepseged.hu/a-fogszabalyozas-tipusai-es-modszerei-rogzitett-vagy-kivehető-fogszabalyzo/>
- <https://goodmood.hu/fogszabalyozas-tanacsok-es-tudnivalok/>
- <https://www.ejjelnappalifogaszat.hu/fogszabalyozas/>
- https://75886bba3d.clvaw-cdnwnd.com/bdb2f9e4a9263ff3a274a440f91fe7e6/200000011-3a30c3b277/IMG_6985.jpg?ph=75886bba3d
- <https://saludnaturalone.es/wp-content/uploads/2021/01/tipos-de-ortodoncia-consejos-brackets-clinica-dental-soto-yarritu-rodero.png>
- https://artofsmile.hu/wp-content/uploads/2020/01/artofsmile-fogszabalyozas-elotte-utana-gyermek-1218_2.jpg
- https://th.bing.com/th/id/R.04397a2ac0bb1fa551a3d5471105a363?rik=AtlrDTrr4%2bYbDA&riu=http%3a%2f%2fmoulage.dentaire.free.fr%2f_media%2fimg%2flarge%2forthese-general-2.jpg&ehk=1XEDkyhZvwL2C4WliEi%2fjrWqZcCr3sFLrnAODjbNa18%3d&risl=&pid=ImgRaw&r=0
- <https://tse3.mm.bing.net/th/id/OIP.sATLwebWwEwh1SHqOlehIgHaHa?rs=1&pid=ImgDetMain&o=7&rm=3>

8. téma: Rögzített fogpótlások

A modern fogászatban ma már számos megoldás létezik az elvesztett fogak pótlására, az egyik legstabilabb, legkényelmesebb és esztétikailag is legkedvezőbb lehetőség a rögzített fogpótlás.

Előadásomban bemutatom a rögzített fogpótlásokat, a beavatkozás folyamatát és beszélek majd a szájhigiénia fontosságáról is.

Mi a rögzített fogpótlás?

A rögzített fogpótlás olyan megoldás, amelyet a fogorvos rögzít a meglévő fogakhoz vagy implantátumokhoz, így a páciens nem tudja eltávolítani. Ez nagyfokú kényelmet és biztonságot nyújt, hiszen viselése közben nem mozdul el, és hosszú távon is stabil marad.

- Olyan fogpótló eszköz, amelyet a fogorvos rögzít a páciens fogaira.
- Nem lehet otthon eltávolítani, csak fogorvosi beavatkozással.
- Funkcionális és esztétikai célú alkalmazás.

Típusai

- Korona
- Hídpothlás
- Implantátumra rögzített fogpóthlás
- Inlay / Onlay póthlás

Fogkorona

A fog zománcsal fedett részét befedi és megvédi. A fogkorona saját fogra is helyezhető, ilyenkor a sérült vagy szuvas fog helyreállítására, pótlására, a még menthető foganyag megvédésére szolgál. Foghiány esetén a fogkorona felrakása implantátumra is lehetséges.

- A megmaradt fog teljes felületét lefedi és erősíti azt VAGY implantátumra kerül rá.
- Anyagok: fém, porcelán, porcelán-fém kombinációk
- Előnyök: tartós, erős, esztétikus

Cirkónium korona

- Teljesen fémmentes (cirkónium-dioxid) nagy szilárdságú, fehér színű anyagból készül, ami tulajdonképpen nem más, mint fehér porcelán.

Fémkerámia korona

- Fémkerámia koronák fémvázát kobalt- vagy krómötvözetből állítják elő → az allergia kialakulásának kicsi a kockázata. Teherbíró, a fémvázat borító porcelánréteg miatt esztétikus természetes.

Ideiglenes fogkorona

- Az ideiglenes fogkoronák átmeneti megoldást nyújtanak a végleges korona elkészültéig, megóvva a lecsiszolt fogat és biztosítva az esztétikát. Anyaga ilyenkor egy speciális műanyag, az akrilát.

Hídpótlás

Amennyiben az elveszett fog(ak) mellett egészséges pillérfogak állnak rendelkezésre, **hídpótlás** készíthető.

- Két vagy több fogat összekapcsolva pótol egy vagy több hiányzó fogat.
- Típusai: fix híd saját fogakra, implantátumra rögzített híd
- Előnyei: esztétikus, tartós, természetes rágásélmény
- Cirkónium-oxid, lítium-diszilikát

Rendkívül esztétikus (fémmentes megoldások), maximálisan illeszkednek a meglévő fogsorhoz és hosszú élettartamúak.

Implantátumra rögzített fogpótlás

- Mesterséges foggyökér, sebészeti úton az állcsontba
- Koronák és hidak rögzítése
- Előnyök : hosszú távú tartósság, stabil, természetes kinézet és érzet

Ez az egyik legmodernebb és legmegbízhatóbb megoldás a teljes vagy részleges foghiányra.

Inlay és Onlay

- Olyan részleges fogpótlás, amely a fog belsejét tölti ki.
- Különbség az inlay és onlay között:
 - *Inlay: a fog belső részére illeszkedik*
 - *Onlay: nagyobb kiterjedésű, a fog külső részét is lefedi*
- Előnyök: esztétikus, tartós megoldás kisebb fogsérülésekre
- Speciális kompozit, kerámia, nemesfém

Procelán héjak

- A genetika, az étkezés, a dohányzás, a kisebb vagy nagyobb balesetek, vagy akár az idősődéssel járó, kellemetlen változások zavaró eredményekhez vezethetnek.
- Direkt héj:
 - fogorvos készíti helyben, kedvezőbb ár, könnyen javítható.
 - Műanyagból készül, úgy mint a kompozit tömés → kisebb kopásállósággal bír mint a kerámia foghéj, megjelenése gyengébb, élettartamuk rövidebb.
- Indirekt porcelán héj:

- fogtechnikus által fogtechnikai laboratóriumban, optimális esztétikai eredmény
- Kerámiából (porcelán) kopásállóságuk jobb mint a fényre keményedő műanyagé, hosszú élettartam
- Elkészítésükhöz több idő szükséges, költségesebb

Előnyei

- Tartósság: Hosszú élettartam a megfelelő szájhygiénia mellett.
- Esztétika: Természetes megjelenés, különösen porcelán és kompozit anyagok esetén.
- Funkcionalitás: Javítja a rágó- és beszédfunkciókat.
- Nincs szükség kivehető eszközre: A fogpótlások rögzítettek.
- **Kiváló esztétika:** A korszerű anyagok tökéletesen úgy néznek ki, mint a természetes fogak.
- **Stabilitás és kényelem:** Nem mozdul el, nem dörzsöl, nem igényel külön rögzítőpasztát.
- **Hosszú távú megoldás:** A megfelelően karbantartott fogpótlás akár évtizedekig is szolgálhat.
- **Jobb rágóképesség és beszéd:** Segít visszaállítani a természetes funkciókat.
- **Megőrzi az állcsont szerkezetét:** Az implantátum stimulálja a csontot, megelőzve a leépülést.

visszanyerheti természetes mosolyát, helyreállíthatja rágóképességét, és megelőzheti a további problémák kialakulását

Hátrányai

- Magasabb költségek: A rögzített fogpótlások, mint például az implantátumok és hidak, általában drágábbak, mint a kivehető alternatívák.
- Hosszabb kezelési idő
- Gyógyulási idő: Az implantátumok beültetése után általában több hónapot is igénybe vehet.
- Karbantartás: A rögzített fogpótlások, különösen az implantátumok, gondos karbantartást igényelnek. A megfelelő szájhygiénia elengedhetetlen a hosszú távú siker érdekében, és a pácienseknek rendszeres fogorvosi ellenőrzéseken kell részt venniük.
- Kockázatok és szövődmények: Mint minden sebészeti beavatkozásnál, az implantátumok beültetése is járhat kockázatokkal, például fertőzésekkel vagy a beültetett anyag elutasításával. Ezek a szövődmények további kezeléseket igényelhetnek.

Mikor érdemes rögzített fogpótlást alkalmazni?

- Foghiány: Ha a foghiány olyan mértékű, hogy nem lehetséges tömással vagy kivehető fogpótlással helyrehozni.
- Sérült fog: Törött, repedt vagy súlyosan elkopott fogak esetén.
- Esztétikai probléma: Nem megfelelő formájú vagy színű fog, a korona segít helyreállítani ezt.
- Akinek egy vagy több foga hiányzik, és stabil, természetes megoldást keres.
- Akinek problémát okoz a kivehető fogpótlás viselése.

Az előkészítés folyamata

- A tökéletes eredmény elérése érdekében mind a fogorvos, mind a fogtechnikus pontos, precíz előkészítést és tervezést végez.
- Első konzultáció: A fogorvos diagnosztizálja a problémát, javaslatot tesz a legmegfelelőbb megoldásra.
 - *Állapotfelmérés és konzultáció*
 - *Kezelési terv készítése*
- Fog előkészítése: A megfelelő fogak csiszolása./Implantátum beültetése.
- Minta készítése: Lenyomat → minta → fogpótlás

Hogyan történik a beavatkozás?

- Lépések:
 - *Fog előkészítése*
 - *Lenyomatvétel*
 - *Ideiglenes pótlás*
 - *Végleges rögzítés*
- Érzéstelenítés: általában helyi érzéstelenítés
- Szájhygiéniai előírások: megfelelő szájaápolás a beavatkozás előtt és után
- Az egész folyamat együtt általában 4-6 hónapot vesz igénybe

Karbantartás és tisztítás

Minden fogpótlás esetén, a megfelelő fog és szájaápolás elengedhetetlen követelmény a hosszútávú siker érdekében. Kiegészítő szájaápolási eszközök a különböző méretben gyártott fogköztisztító kefék, a fogselyem, szájvíz, szájzuhany és azoknak, akiknek gondot okoz a manuális fogkefe szakszerű használata, ajánlott a szónikus vagy az elektromos fogkefe.

- Rendszeres ellenőrzés: Évente legalább egyszeri kontrollvizsgálat.
- Megfelelő szájaápolás és kiegészítő eszközök
- Fogszuvasodás megelőzése: Helyes tisztítás a fogpótlás körül.

Források

- <https://hattyasdental.hu/a-rogzitett-fogpotlas-osszehasonlitas/>
- <https://gentledent.hu/rogzitett-fogpotlas/>
- <https://hattyasdental.hu/a-rogzitett-fogpotlas-osszehasonlitas/>
- <https://drveress.com/rogzitett-fogpotlasok-2025-ben/>
- <https://www.bodyexpert.online/wp-content/uploads/2023/01/02en-guide-prothese-dentaire.jpg>
- <https://meditumdental.hu/wp-content/uploads/2022/10/fogkorona-keszites.jpg>

- <https://tse3.mm.bing.net/th/id/OIP.Gqxqh-NpdMu7REB-84C-DQAAAA?rs=1&pid=ImgDetMain&o=7&rm=3>
- https://www.uniklinik.hu/wp-content/uploads/2022/08/fogpotlas-hid_fogtechnika3.png
- <https://evadental.hu/uj/wp-content/uploads/2021/05/hid-1024x768.jpg>
- <https://drdentalclinics.ca/wp-content/uploads/2020/02/crowns-inlays-onlays.jpg>
- <https://tse1.mm.bing.net/th/id/OIP.afrPooAYYUPHdwF-eRVkywHaEK?rs=1&pid=ImgDetMain&o=7&rm=3>
- <http://www.amfidental.hu/fogaszati-kezelesek-kepekben/nggallery/page/1>

9. téma: Implantológiai alapismeretek

A hiányzó fogak pótlása nem csupán esztétikai kérdés: a rágás, a beszéd és az állcsontok egészsége is múlik rajta. Az implantológia mesterséges foggyökerekkel biztosít tartós, stabil megoldást, amely a természetes fogakéhoz hasonló funkciót nyújt.

Előadásomban bemutatom az implantológiát, az implantátumokat, beszélek majd a csontpótlásról, a műtétről és a szájápolás fontosságáról.

BKSZC Kreatív és Kézművesipari Technikum

Nádasdi Enikő DEN-1/13N1

Mi az implantológia?

- A fogak pótlására szolgáló eljárás.
- Mesterséges gyökereket használ a hiányzó fogak gyökerének helyettesítésére.
- Az implantátumok lehetővé teszik:
 - A hiányzó fogak pótlását
 - Funkcionális és esztétikai helyreállítást
 - Csontvesztés megakadályozását
 - Önbizalom visszaállítását

Történeti áttekintés

- Első alkalmazása az 1950-es években
- Első sikeres titán alapú implantátum: 1965 (Per-Ingvar Bra*emar)
- Történeti mérföldkövek:
 - 1980-as évek: elterjedés, sikeres beavatkozások
 - 1990-es évek: részletes kutatások az implantátum tulajdonságairól

Mi az implantátum?

- Mesterséges foggyökér → az alveolus (fogmeder) csontba helyezik
- Alapanyagai:
 - *Titán*
 - *Cirkónium*

Az implantátumok fajtái beültetési technika szerint

- Egyfázisú: implantátum + csavar behelyezése egy műtéti fázisban → gyorsabb kezelési idő
- Kétfázisú: 1. műtéttel az implantátum, majd 2. műtéttel a csavar kerül a helyére
- Típusok:
 - *Endoszeális implantátum: közvetlenül a csontba, leggyakoribb*
 - *Subperioszteális implantátum: az íny alatti csontfelülethez kapcsolódik*
 - *Transzperioszteális implantátum*

Protézisek típusai

- Fix protézis: stabil, szájba ragasztott vagy csavarozott pótlás
- Kivehető protézis: implantátumokhoz csatlakoztatott, kivehető
- Protézisek és implantátumok kombinálása

Implantátumok felépítése

- Alapvető részei:
 - *Implantátum csavar*
 - *Abutment (kapcsoló elem): implantátum fej*
 - *Fogpótlás*
- Felhasznált anyagok:
 - *Titán: leggyakrabban, biokompatibilis, erős, oszteointegrálódik a csontba*
 - *Cirkónium: esztétikus, fogszínű anyag*

A csontminőség és csontmennyiség szerepe

- Osseointegráció:
 - *Az implantátum csontba ágyazódása → stabilitás a beültetett foggyökérnek*
 - *Alapja a csont minősége és az implantátum anyaga*
- Csontminőség osztályozása (Lekholm és Zarb klasszifikáció):

- *I.típus: Nagyon jó minőségű, vastag, sűrű csont*
- *II.típus: Jó minőségű, de vékonyabb csont*
- *III.típus: Közepes minőségű, porózus csont*
- *IV.típus: Rossz minőségű, porózus csont*

Indikációk

- Részleges és teljes foghiány
- Funkcionális problémák: nincs megfelelő rágófunkció, rágóerő, rossz harapási helyzet
- Esztétikai javulás
- Kontraindikációk:
 - *Súlyos szívbetegségek, cukorbetegség, fertőzések, dohányzás*
 - *Gyermekek vagy olyan betegek, akiknek még fejlődésben van a csontozatuk*

Csontpótlás

- Miért szükséges a csontpótlás?
 - *A csont nem elég vastag vagy erős az implantátum stabil rögzítéséhez.*
- A csontpótlás típusai:
 - *Autogén: a beteg saját csontját használják fel*
 - *Allogén: donorcsontot használnak fel*
 - *Szintetikus: mesterséges anyagok használata*
- Csontpótlási technikák:
 - *Sinus lift*
 - *Guided Bone Regeneration (GBR)*

Implantációs műtét fázisai

- Előkészítés:
 - *Részletes diagnózis, CT, panoráma röntgen*
 - *Implantációs terv: megfelelő típus és méret kiválasztása*
 - *Beteg előkészítése: lokális érzéstelenítés*
- Műtét:
 - *Implantátum beültetése a csontba*
 - *Varratok (ha szükséges)*
 - *Fázisos beültetés: sebzárás, majd abutment beültetés*
- Utókezelés

A műtét után, utókezelés

- 3-6 hónap után kontroll
- Fájdalomcsillapítás
- Antibiotikumok:
- Ödéma csökkentése, hideg borogatás
- Évente rutinszerű kontroll, szájhigiéniai felmérés
- Fontos, hogy a páciens alaposan és a megfelelő módon tisztítsa a területet:
 - *Interdentális kefe, szájuhany ...*

Postoperatív szövődmények

- Korai komplikációk:
 - *fertőzés → implantátum kilökődése*
 - *Elmozdulás: nem megfelelő osseointegráció miatt*
- Késői komplikációk:
 - *Periimplantitis (a környező szövetek gyulladása)*
 - *Csontvesztés az implantátum körül*
- Csökkenthető a helyes diagnózissal és a megfelelő műtéti technikával.

Karbantartás és tisztítás

Források

- <https://merjmosolyogni.hu/fogaszati-implantatumok-tartossaga-vegleges-megoldas-fogpotlasra/>
- <https://bhc.hu/szolgaltatasaink/szakrendelesek/szajsebészeti-implantológia/implantológia>
- <https://fogpotlasklinika.hu/szolgaltatasok/fog-implantatum/>
- <https://pont32-fogaszat.hu/implantologia-a-fogaszatban/>
- https://sanitaria.hu/szajsebészeti-implantatum_gondozasa_es_tisztitasa/fogselymek
- <https://gentledent.hu/wp-content/uploads/implantatum-tervezes.jpg>
- <https://petofident.eu/implantatumok-ara-mibol-tevodik-ossze/>
- <https://ilident.blogspot.com/2023/04/egyfazisu-ketfazisu-fogaszati.html>

- <https://flexdent.hu/wp-content/uploads/2023/09/Implantatum-felepitmenyek.jpeg>
- <https://www.dentistaammendolia.it/wp-content/uploads/2020/01/Implantologia-all-on-four.png>
- https://bk-kreativ.cms.intezmeny.edir.hu/uploads/logo_fekvo_01_b06ec20934.png

10. téma: Fémlemez és kombinált munka készítése

A fogtechnikában a pontosság és a precizitás elengedhetetlen. Minden apró részlet számít, hiszen a páciens kényelme, a pótlás tartóssága és esztétikája múlik rajta. Éppen ezért fontos az anyagok gondos kezelése és a különböző technikák – például a fémlemez és kombinált munka – helyes alkalmazása. Ezekkel a módszerekkel biztosíthatjuk, hogy a végeredmény egyszerre legyen **funkcionális és esztétikus**.

Előadásomban bemutatom a fémlemezes és kombinált fogtechnikai munkákat, az elkészítés folyamatát és a szájhigiénia fontosságát.

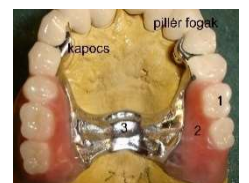
Fémlemez és kombinált munka

- Miért fontos ez a téma?
 - *A részleges foghiány gyakori fogászati probléma.*
 - *A fémlemez alapú és kombinált munka hatékony, tartós megoldás.*
 - Cél: esztétikus, kényelmes és funkcionálisan megbízható fogpótlás
- Fogtechnikus feladata: precíz tervezés, funkció és esztétika egyensúlya
- A fémlemezes kombinált fogpótlás egy **részleges kivehető pótlás**, amely:
 - **fémvázra** épül (általában króm–kobalt vagy nikkel–króm ötvözetből),
 - **saját fogakhoz rögzül**, és
 - **rögzített elemeket (koronákat, horgonyokat) és kivehető részeket** egyesít.
- ☞ Tehát **kombinálja a rögzített és a kivehető pótlások** előnyeit.

Alkalmazási területek

- **Részleges hiányok esetén:**
- **Fémlemezes pótlások:** részleges kivehető fogsorok, koronák és hidak vázaként, ahol a fém biztosítja a tartósságot és a mechanikai stabilitást.
- **Kombinált pótlások:** fémváz + kerámia vagy műanyag fogak, főleg frontfogaknál és speciális rögzítésű részleges fogsoroknál, a stabilitás és esztétika egyidejű biztosítására.
- **Teljes fogazat hiánya esetén:**
- **Fémlemezes pótlások:** teljes kivehető fogsorok alaplemezeként, ahol a fém biztosítja a stabilitást, vékony kialakítást és hosszú távú tartósságot.

- **Kombinált pótlások:** implantátumokra vagy speciális hibrid megoldásokra rögzített fogsorok esetén, ahol a fémváz biztosítja az erőt, a kerámia vagy műanyag réteg pedig az esztétikát és kényelmet.

A fémlemezes fogpótlás

- A fogpótlásnak egy vékony fémlemez az alapja.
- Főbb jellemzők:
 - *Erős és tartós*
 - *Jó mechanikai tulajdonságok*
 - *Stabil*

- A fémlemezes kombinált pótlás **két fő részből áll:**

■ 1 Rögzített rész

- A szájban állandóan rögzített fogmű (pl. korona, híd, teleszkóp).
- A pillérfogakra kerül.
- Tartalmazza a **kapcsolódási elemeket** (pl. rejtett elhorgonyzásokat, teleszkópos megoldásokat).

■ 2 Kivehető rész

- A szájban elhelyezhető, de eltávolítható rész, amely a **fémvázra** épül.
- Részei:
 - **Fémlemez** (*palatinális vagy lingvális rész*)
 - **Kapcsok / rejtett elhorgonyzók**
 - **Műfogak és műíny** (*akrilátból vagy kompozitból*)
- A fémváz részei Főlemez (major connector): összeköti a két oldalt, lehet palatinális (felső állcsontnál) vagy lingvális (alsónál). Kapcsoló elemek (minor connectorok): a lemezt összekapcsolják a fogakkal. Támasztó elemek: a rágóerőt a fogakra vezetik, nem a nyálkahártyára. Kapcsok / rejtett elhorgonyzások: a pótlás stabilitását adják.

A fémlemezes fogpótlás anyagai

- Nikkel-króm ötvözet: erős és ellenálló, de előfordulhat allergiás reakció
- Kobalt-króm ötvözet: nem allergizál, kopásálló

■ Titán: könnyű, biokompatibilis és erős, de költséges

■ Arany ötvözet

■ Leplezés:

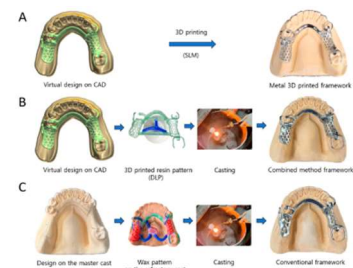
■ Műfogak: akrilát vagy kompozit

■ Rész	Anyag	Jellemző	Fémváz	Króm–kobalt, nikkel–króm ötvözet	Erős, korrózióálló, vékonyra önthető	Műfogak	Akril, kompozit	Esztétikus, javítható	Műíny	Akril
	(PMMA)	Ínyutánczat, színezhető	Kapcsok / zárok	Fém (precíziós elemek)						
		Rejtett, stabil rögzítés								

Elkészítésének a folyamata

1. Anamnézis, kezelési terv
2. Elsődleges lenyomatvétel → minta
3. Egyéni kanál készítése
4. Funkciós (másodlagos) lenyomatvétel → minta
5. Harapásregisztrálás (állcsontviszony)
6. Fémváz tervezése
7. Fémváz próbája
8. Fogfelállítás, harapási próba
9. Véglegesítés (finomítás, polírozás)
10. Átadás betanítás
11. Utánkövetés, kontroll, korrekció

A kombinált munka

■ A kombinált fogpótlás:

- Fém és műanyag elemek kombinálása
- Kombinációja egy rögzített és egy kivehető részleges fogpótlásnak

■ Leggyakoribb alkalmazás: ... pl. túl kevés pillérfog

■ Részei:

- Rögzített rész: korona, híd
- Elhorgonyzó elem
- Kivehető rész: fémvázás fogpótlás

Milyen anyagokból készül?

- Rögzített rész: fémkerámia, cirkónium
- Elhorgonyzás: fém precíziós elemek (csúsztató, stég, kapcsok, patentek)
- Fémváz: kobalt-króm
- Leplezés: kerámia
- Műfogak: akrilát, kompozit
- Előnyök:

- *Fém részek= stabilitás, kerámia = természetes megjelenés*
- *Tartós és esztétikus megoldás*

Az elkészítés lépései

- Anamnézis és kezelési terv
- Lenyomatvétel (alap + antagonista)
- Váztevezés (digitális vagy viasz alapon)
- Fémváz elkészítése
- Kerámia leplezés
- Rögzített fogpótlás
- Műfogak beállítása
- Próbák (váz-, harapási-, esztétikai)
- Véglegesítés, polírozás
- Technológiai újítások: CAD/CAM precízebb és gyorsabb kivitelezés
- Digizális lenyomatvétel: pontos illeszkedés, hibák lehetőségének csökkentése

Rejtett elhorgonyzás

- Csúsztatók:
 - *Egyik része beépül a koronába, a másik a fogsorba*
 - *Rugalmas vagy merev*
- Teleszkópos koronák
 - *Belső primer korona (fix)*
 - *Külső szekunder korona (a kivehető részhez forrasztva)*
- Stéges rögzítés:
 - *Hidra rögzített stégre ül rá a kivehető fogpótlás*
 - *Stabil, de helyigényes*

- Olyan **finommechanikai elemek**, amelyek a rögzített és a kivehető rész között biztosítják a kapcsolatot.
- Típusai:
- **Teleszkópos korona** (külső–belső koronarendszer)
- **Precíziós zár** (pl. **patric–matric rendszer**)
- **Gömbzár** (ball-attachment)
- **Sínes elhorgonyzás** (bar-attachment)
- Ezek **esztétikusabbak**, mint a hagyományos kapcsok.

A kombinált munka előnyei

- Tartósság: A fém és kerámia kombinációja biztosítja a fogpótlás hosszú élettartamát.
- Esztétikai megjelenés: A kerámia réteg természetes hatást kelt és igazodik a meglévő fogak színéhez.
- Erő és stabilitás: A fém alap erős és megbízható.
- Nagyon **jó teherelosztás** a fémváz és a pillérfogak között
 - ✓ **Stabil és tartós** – a fémlemez nem deformálódik
 - ✓ **Rejtett rögzítés** → esztétikus megjelenés
 - ✓ **Karbantartható, javítható** (a kivehető rész cserélhető)
 - ✓ **Fémváz** → vékony, de szilárd, nem törik

Előforduló hátrányok

- Magas költség: Több anyagot és hosszabb munkát igényel.
- Bonyolult készítési folyamat: A fém és kerámia kombinálása több időt vesz igénybe.
- Kisebb rugalmasság: A kerámia törékenyebb, mint a fém, így hajlamosabb repedésre.
- ✗ Elkészítése **időigényes és költséges**
- ✗ A technikai kivitelezés **nagy pontosságot igényel**
- ✗ Fémes érzet, esetenként ízérzékenység
- ✗ Rendszeres **kontroll és tisztítás** szükséges
- ✗ Hibás kivitelezés esetén nyomáspontok, irritáció

Indikációk

Indikációk (mikor ajánlott)

- Többfoghiányos, de **stabil pillérfogakkal** rendelkező páciensek
- Ha híd már nem készíthető, de teljes kivehető pótlás még nem indokolt
- Ha a páciens **esztétikus, de kivehető** megoldást szeretne

- Implantátum hiányában alternatívát jelenthet

Ellenjavallatok

- Mozgó, parodontálisan súlyosan érintett pillérfogak
- Kiterjedt csont- vagy ínyhiány
- Allergia a felhasznált fémötvözetre
- Rossz szájhygiéné

Karbantartás és tisztítás

- Rendszeres fogorvosi kontrollvizsgálat
- Szájhygiéna, a fogpótlás megfelelő tisztítása és ápolása
- Bizonyos ételek elkerülése
- Napi tisztítás (fogkefe, speciális fogpótlás-tisztító)
- Időszakos fogorvosi kontroll (3–6 havonta)
- Tisztítási tanácsadás → a rejtett zárok nehezebben hozzáférhetők
- Szükség esetén: **újraalábélelés** vagy **zárcsere**

Források

- <https://www.juhaszdental.hu/szolgaltatasok/fogpotlas/kiveheto-fogpotlas/>
- <https://aranyklinikafogaszat.hu/szolgaltatasok/altalanos-fogaszat/fogpotlas/>
- <https://www.optidental.hu/szolgaltatas.php?kategoria=4>
- <http://www.fogtechnikadebrecen.hu/szolgaltatasaink/kiveheto-femlemezes-fogsor/>
- <https://www.uniklinik.hu/kezeles/fogpotlasok/femlemezes-fogsor/>
- <https://fogtunderek.hu/fogaszati-kezelesek/fogpotlasok/kombinalt-fogpotlas/>
- <https://www.mecsekidental.hu/kombinalt-hidprotezis/>
- https://pub.mdpi-res.com/materials/materials-17-03148/article_deploy/html/images/materials-17-03148-g001.png?1720570558
- <https://www.researchgate.net/profile/Jefferson-David-Matos/publication/381463087/figure/fig1/AS:11431281252132706@1718541159260/Step-by-step-dental-ceramic-layering-technique-A-Opacification-of-the-metal.png>
- <https://gyenesdent.hu/fogpotlasok>

11. téma: A fogpótlás egyetemes története

Az emberiség mindig is arra törekedett, hogy megőrizze mosolyát és rágóképességét — ennek köszönhetően a **fogpótlások története** egyidős magával a civilizációval. Ma arról szeretnék beszélni, hogyan jutottunk el az ősi aranydrótos pótlásoktól egészen a digitálisan tervezett, 3D nyomtatott fogpótlásokig.

Az ősi kezdetek – fogpótlás az ókorban

- Egyiptomiak: aranydrótos fogrögzítések (i. e. 2500)
- Etruszkok: aranykeretes, funkcionális pótlások
- Rómaiak: esztétikai célú fogpótlások
- Anyagok: arany, csont, drágakő, természetes fog

→ A funkció és szépség helyreállítása már ekkor cél volt

Az **egyiptomi múmiákban** is találtak lenvászonnal vagy dróttal rögzített pótlásokat

A középkor – hanyatlás és kézművesség

A középkorban a fogászat még nem különült el a sebészet vagy a borbélymesterség területétől. Sajnos a higiénés és anatómiai ismeretek hiánya miatt ezek a pótlások kényelmetlenek és rövid életűek voltak.

- Tudományos visszaesés, borbélyok végzik a beavatkozásokat
- Anyagok: csont, elefántcsont, emberi fog
- Nincs higiénia, fertőzések gyakoriak

→ Fogpótlás inkább kézműves, nem tudományos tevékenység

Ebben az időben inkább a **foghúzás**, nem pedig a pótlás volt jellemző beavatkozás.

A reneszánsz és újkori kezdetek

A reneszánsz idején az emberi test és a tudomány újra középpontba került. Ekkoriban kezdett kialakulni a **fogászat mint külön szakma**.

- Anatómiai kutatások: Leonardo da Vinci rajzai
- Testmegismerés, részletes anatómiai rajzok → precízebb fogászati megoldások
- Első próbálkozások fém és porcelán pótlásokkal

→ A művészet és tudomány találkozása indította el a fejlődést

A 18. század – a porcelán forradalma

A 18. század a fogpótlások fejlődésének egyik fontos korszaka.
Megjelentek a **porcelánfogak**...

- Duchâteau és de Chémant: első porcelán fogak
- Esztétikus, de törékeny pótlások
- A fogtechnikus mint mesterség megszületése

→ Új anyag, új szakma: a modern fogtechnika előfutára

A 19. század – ipari forradalom és vulkanit

A 19. század hozta el a **modern fogtechnika alapjait**.

Ebben az időben terjedt el a **vulkanit**, azaz a kénnel keményített gumi, amelyből a kivehető protézisek alapelemeit készítették.

A porcelánfogakat már sorozatban gyártották, és egyre elérhetőbbé váltak.

Megjelentek az első **öntési technológiák**, és a fémek – például arany, ezüst, majd nikkel-króm ötvözetek – egyre nagyobb szerepet kaptak a fogpótlásokban.

A század végére a fogtechnika már **külön szakmává** vált.

- 1839: vulkanit (keményített gumi) feltalálása
- Olcsó, könnyen formázható, elterjedt anyag
- Fogászat és fogtechnika szétválása

→ A tömeggyártás és ipari technológia bekapcsolódása

A 20. század eleje – tudományos alapok

Megjelentek a **műgyanták (polimerek)**, mint a PMMA, amely a kivehető fogpótlások egyik alapanyaga lett.

A század közepén a **precíziós öntés**, a **forrasztás** és az **ötvöztan** is nagyot fejlődött.

- Fémöntés, arany inlay, porcelánleplezés (1950-)
- Fogtechnikai iskolák alakulása
- A szakma laboratóriumi szintre emelkedik

→ A fogtechnika tudományos és oktatási alapokra kerül

A második világháború utáni korszak

A háború utáni időszakban a fogászatban hatalmas igény volt a helyreállító kezelésekre. Ekkor született meg a **modern fogtechnikai laboratóriumok rendszere**, és megjelentek az első **egységes képzések** fogtechnikusok számára.

A kutatás és fejlesztés fókuszába a **biokompatibilitás** és a **tartósság** került. A korai titánötvözetek és a jobb ragasztók megnyitották az utat a későbbi implantológiához.

- Anyaghiány → olcsó megoldások: akrilát pótlások
- Fémlemezes részleges protézisek
- Fogpótlás tömegesen elérhetővé válik

→ Szociális fogászat korszaka kezdődik

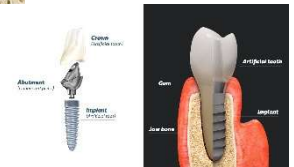
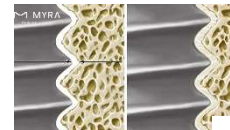

Az implantológia kezdetei

Az implantológia igazi áttörése az 1960-as években történt, amikor **Per-Ingvar Brånemark** svéd kutató felfedezte a **csontintegráció** jelenségét – azt, hogy a titán képes összenőni a csonttal. Ez alapozta meg a modern **fogászati implantátumokat**, amelyek ma a rögzített pótlások egyik legmegbízhatóbb formáját jelentik.

- 1950-es évek: titánimplantátum-kísérletek
- 1965: Brånemark → titán integrálódik a csontba
- Fogászati implantátum megszületése

→ Tartós, természetes, csontba rögzített fogpótlás

A 20. század vége – precizitás és esztétika

A század végére a fogpótlásokban megjelentek a **kompozitok**, a **cirkónium-oxid**, valamint a **CAD/CAM rendszerek**.

A számítógépes tervezés és marás lehetővé tette a nagy pontosságú, egyénre szabott pótlások elkészítését.

Ekkor vált általánossá a digitális szemlélet a fogtechnikában.

- Fémkerámia koronák, kompozit anyagok
- Pontos lenyomatvétel, precíziós öntés
- Természetes megjelenés és funkció hangsúly

→ A fogpótlás művészetté válik

A digitális korszak – CAD/CAM technológia

Napjainkban a fogpótlások már **digitálisan tervezhetők és gyárthatók**.

A **3D szkennelés**, **nyomtatás**, és a **CAD/CAM technológia** forradalmasította a fogtechnikai munkát. Új anyagok – mint a nagy szilárdságú cirkónium, üveggerámiák és biokompatibilis gyanták – teszik

lehetővé a rendkívül pontos és esztétikus pótlásokat.

A digitális folyamatok gyorsabbá, tisztábbá és pontosabbá tették a gyártást.

- Számítógépes tervezés és marás (CAD/CAM)
- Digitális lenyomat, gyors és precíz munka
- Anyagok: cirkónium, titán, üvegkerámia

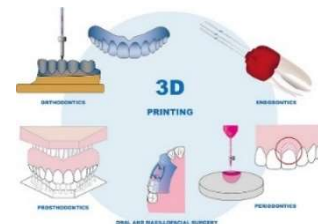
→ A gépi pontosság és emberi tervezés összhangja

A 21. század – 3D nyomtatás és biomateriálok

- 3D nyomtatott ideiglenes pótlások, sablonok
- Bioaktív, csontregenerációt támogató anyagok
- Online orvos-labor együttműködés

→ Digitális orvoslás része lesz a fogtechnika

A jövő – mesterséges intelligencia és biointegráció

A jövő fogpótlásai várhatóan **okos anyagokból, bioprintinggel** készülnek majd, ahol élő sejtekből és biokompatibilis mátrixból épülnek fel a pótlások.

A mesterséges intelligencia már most segíti a digitális tervezést, és a jövőben valószínűleg automatizált rendszerek fogják a fogtechnikai folyamatokat is támogatni.

- MI-alapú automatikus tervezés
- Bioprinting: élő sejtekből nyomtatott fogszövet
- Fenntartható, környezetbarát anyagok

→ A regeneratív orvoslás új korszakát nyitja

Magyar személyek szerepe a fejlődésben

Magyarországon is gazdag hagyománya van a fogtechnika fejlődésének.

A **20. század közepétől** kezdve számos kiváló fogtechnikus és anyagfejlesztő dolgozott azon, hogy a hazai oktatás és gyártás világszínvonalú legyen.

A magyar fogászati iparban olyan cégek és szakemberek jelentek meg, akik ma is meghatározóak a nemzetközi piacon.

A **fogtechnikus-képzés** pedig mára a magyar egészségügyi oktatás egyik elismert ága lett.

- Semmelweis Ignác – steril munkakörnyezet, higiéniai alapelvek
- Dr. Árkövy József – magyar fogorvostudomány megalapítója
- Dr. Kaminsky Lajos – modern fogtechnikai oktatás elindítója
- Réti László – öntési és ötvözási technikák fejlesztője

- Szabó István – akrilát és kompozit anyagok úttörője
- Dr. Gera István – implantológiai kutatások vezetője
- Dr. Kivovics Péter – CAD/CAM rendszerek hazai meghonosítója
- Dr. Radnai Márta – 3D nyomtatás és digitális oktatás bevezetője

→ Magyar szakemberek nemzetközi szinten is maradandót alkottak

Források

<https://uranosz.hu/fogpotlas-tortenete-anna.html#:~:text=A%20fogp%C3%B3tl%C3%A1s%20%C3%B6rt%C3%A9net%C3%B6bb%20ezer%C3%A9re%20ny%C3%BAlik%20vissza.,kider%C3%BClt%2C%20hogy%20aranydr%C3%B3kat%20haszn%C3%A1ltak%20a%20meglazult%20fogak%20r%C3%B6gz%C3%ADt%C3%A9s%C3%A9re.>

<http://kerekesdental.hu/magyar-fogtudomany-kezdetek-fogaszat-kezdetek-ebook-pdf-60/>

<https://www.dunadental.hu/a-fogtechnika-rovid-tortenete/>

<http://virtualis.sk-szeged.hu/kiallitas/orvoslas-ekf/fogaszat/fogtechnika.html>

<https://www.bremadent.co.uk/blog/history-of-dentures#/>

<https://www.myradental.co.uk/osseointegration-in-dental-implant-definition-benefits-and-processes/>

<https://www.bodyexpert.online/wp-content/uploads/2023/01/02en-meilleure-implant-dentaire.jpg>

<https://greenwoodsdental.com/blog/a-brief-history-of-dentures/>

12. téma: A foghiányok, fogproblémák következményei

A fogak elvesztése vagy bármilyen probléma a fogazatban nem csupán kényelmetlenséget okoz, hanem hosszú távon komoly következményekkel járhat. A hiányzó vagy sérült fogak megváltoztatják a rágófunkciót és akár az egész szájüreg, sőt a test többi része is károsodhat.

Előadásomban bemutatom a foghiányokat és fogproblémákat, illetve azok kialakulását és következményeit. Beszélni fogok még a szájhigiénia fontosságáról és a kezelési lehetőségekről.

Foghiányok kialakulása

Foghiány (edentulismus): Egy vagy több fog hiánya a fogívból. Teljes (edentulismus totalis) vagy részleges (edentulismus partialis) lehet.

1. **Veleszületett hiány (agenesis):** bizonyos fogak soha nem fejlődnek ki.
2. **Szerzett hiány:**
 1. *Szuvasodás vagy parodontális betegség miatt.*
 2. *Trauma (baleset, sport) következtében.*
3. **Időskori fogvesztés:** természetes kopás, íny- és csontállomány gyengülése.

Fogproblémák kialakulása

Fogprobléma: Olyan elváltozás vagy betegség, ami rontja a fogak, az íny vagy a fogágy funkcióját, szerkezetét vagy esztétikáját.

- **Caries:** rossz szájhigiénia, túlzott cukorfogyasztás → zománc és dentin károsodása.
- **Fogkopás:** attríció (fog-fog), erózió (savak), abrázio (külső mechanikai hatás) ((→ harapási magasság csökkenése, érzékenység.))
- **Parodontális betegségek:** gingivitis (ínygyulladás), parodontitis (íny és fogágy sorvadása) ((→ íny- és csontfelszívódás, fogmobilitás.))
- **Malokklúzió:** Rossz harapási viszony, a felső és az alsó fogív nem illeszkedik megfelelően. Lehetnek: genetikai tényezők, rossz szokások ((→ rágási diszfunkció, TMJ túlterhelés.))
- **Trauma:** fogtörés, kilazulás, fogvesztés.

Foghiányok következményei (csoportosíthatjuk a következményeket)

- **Funkcionális következmények**
 - *Rágási nehézség*
 - *Harapásváltozás, szomszédos fogak elmozdulása, ellenoldali fog kinyúlása.*
 - *Beszédproblémák*
- **Esztétikai következmények**
- **Biomechanikai következmények**
 - *Fogvándorlás.*
 - *Rágóerő egyenetlen eloszlása.*
- **Parodontális következmények**
 - *Alveoláris csont felszívódása, íny visszahúzódás.*

Fogproblémák következményei

Fogprobléma	Funkció	Esztétika	Egészség
Caries	Fájdalom, érzékenység	Esztétikai romlás	Pulpitis, fogvesztés

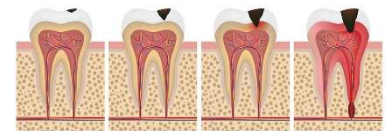
Fogkopás	Rágási hatékonyság csökken	Esztétikai változás	TMJ túlterhelés, érzékenység
Parodontitis	Fogak mobilitása	-	Fogvesztés, ínygyulladás
Malokklúzió	Rágás és beszéd zavar	Arcforma torzulás	TMJ és izmok túlterhelése, fejfájás
Fogtörés	Rágási nehézség, érzékenység	Esztétikai változás	Pulpa károsodás

Időbeli folyamat

- A foghiányok és problémák **lassan, fokozatosan alakulnak ki**, és több stádiumban figyelhetők meg:

1. *Kezdeti stádium:*

1. Kisebb szuvasodások, enyhe ínygyulladás, esetleg érzékenység.

2. *Középső stádium:*

1. Részleges rágáskárosodás, fogak mobilitása, fogvándorlás kezdete.

3. *Előrehaladott stádium:*

1. Több fog hiánya, jelentős rágási és esztétikai problémák.
2. Alveoláris csontfelszívódás, TMJ diszfunkció, izomfájdalom.

- A folyamat lassú, és kezdetben **tünetmentes lehet**, ezért a megelőzés és a rendszeres fogorvosi ellenőrzés kiemelten fontos.

Következmények a rágószervre

- A foghiányok és fogproblémák **közvetlen hatással vannak a rágószerv működésére:**

• Rágási funkció csökkenése:

- *Az étel nem őrlődik megfelelően → emésztési problémák.*
- *Rossz terhelés, izomfájdalom*

• Harapási és okklúziós problémák:

- *A maradó fogak elmozdulhatnak, és az alsó és felső fogív nem találkozik optimálisan.*
- *Ez malokklúziót okozhat → további rágási és állkapocsproblémák.*

• Fogvándorlás és extrudálódás:

- *A hiányzó fog helyére a szomszédos fogak elmozdulhatnak (mesial vagy distal irányba), vagy az ellenoldali fog kinyúlhat (extrudálódás). KÉP: abrázio, ínysorvadás, parodontális problémák*

- Ez mind megnehezíti a későbbi fogpótlások készítését, és rontja az okklúziót.

Esztétikai következmények

■ Arcforma változása:

- A fogak támasztják az arcot és az ajkak; hiányuk arcdeformitáshoz, beesett archoz vezethet.

■ Mosoly és önbizalom csökkenése:

- Pszichésen rosszul hat az emberre.

■ Beszédproblémák:

- Bizonyos hangok képzése a fogak segítségével történik (pl. „s” vagy „f”).

Parodontális és csontstruktúrára gyakorolt hatások

• Csontfelszívódás:

- Foghiány esetén az alveoláris csont terhelése csökken → fokozatos csontfelszívódás. implantátum nehezítés

• Ínyvisszahúzódás:

- A fogak elvesztése vagy mobilitása miatt alakul ki.
- Érzékenységet és esztétikai problémát okoz.

• Fogak stabilitásának romlása:

- A szomszédos fogak mobilitása nőhet, fokozódik a fogvándorlás, és gyorsul a további fogvesztés folyamata.

Rágóizmok és TMJ

• Izom-túlterhelés:

• Temporomandibuláris ízület (TMJ) diszfunkciói:

- Az állkapocsízület túlterhelődhet.
- Tünetek: kattogás, fájdalom, fejfájás, állkapocs merevség.

• Rágóizom-aszimmetria:

- Ha a hiány főleg az egyik oldalon jelentkezik

Megelőzés és szájhigiénia

■ Rendszeres fogorvosi ellenőrzés, évente

■ Higiéniai szokások:

- Napi kétszeri fogmosás, fogselyem és szájjöblítők

■ Étrendi és életmódbeli szokások:

- Cukros és savas ételek mérsékelt fogyasztása.
- Dohányzás kerülése (a dohányzás fokozza a parodontális betegségeket).

■ Korai beavatkozás és fogpótlás

Konzervatív kezelések

■ Tömés (restauráció)

- *Caries vagy kisebb kopás esetén a fogak zománcának helyreállítása töméssel (kompozit, amalgám, üvegionomer).*

■ Fluoridos kezelések

- *Fogzománc erősítése és érzékenység csökkentése.*

■ Fogkő-eltávolítás és ínykezelés

- *Gingivitis és korai parodontális problémák kezelése.*
- *Gyulladás csökkentése és íny regeneráció elősegítése.*

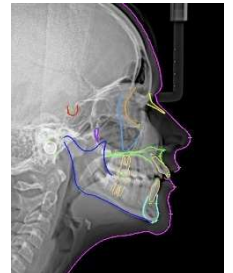

■ Éjszakai sín és rágási korrekció

- *Bruxizmus (fogcsikorgatás) vagy malokklúzió miatti túlterhelés csökkentése.*

Klinikai és fogtechnikai jelentőség

- Fogpótlások tervezése előtt a **hiányok és problémák teljes felmérése** szükséges.
- Implantátumok, hidak vagy részleges kivehető fogsorok készítésekor figyelembe kell venni a
 - *funkciót,*
 - *okklúziót,*
 - *Rágóerőket,*
 - *esztétikát.*
- Megfelelő kezelés nélkül → **láncreakció** → további fogvesztéshez és ízületi problémák.

Fogpótlás és rehabilitáció

• **Részleges foghiány:**

- **Híd:** rögzített pótlás a hiányzó fog helyére, a szomszédos fogakra támaszkodva.
- **Részleges kivehető fogsor:** mobilis, ha a híd nem alkalmazható.
- **Implantátum:** csontba rögzített titán csavar, amelyre korona vagy híd készíthető.

• **Teljes foghiány:**

- **Teljes kivehető fogsor:** mindkét állcsontban használható, visszaállítja a rágást és az esztétikát.
- **Implantátum-támogatott fogpótlás:** stabilabb, természetesebb funkció, csökkenti a csontfelszívódást.

Források

- <https://southgablesdental.com/wp-content/uploads/2019/11/Stages-of-Tooth-Decay.jpg>
- <https://identity-clinic.hu/wp-content/uploads/2022/08/FOGHIANY-KOVETKEZMENYEK-768x512.jpg>
- https://img.freepik.com/vetores-premium/infografico-educacional-de-problemas-dentarios-grafico-com-carie-pulpito-inflamacao-placa-dentaria-erosao-do-esmalte_1284-60797.jpg?w=1060
- <https://fogpotlasklinika.hu/szolgalatasok/fog-implantatum/foghiany-kovetkezhmenyei/>
- <https://goldendental.hu/a-foghiany-okai-es-kovetkezhmenyei/>
- <https://www.levaidental.hu/foghiany-kovetkezhmenyei.html>
- <https://helvetic-clinics.hu/foghiany>
- <https://www.souldental.hu/foghiany-es-kovetkezhmenyei/>
- <https://onlinedentalcare.org/wp-content/uploads/2022/04/onlinedentalcare-what-are-dental-caries-header.jpg>
- <https://www.doctorprem.com/wp-content/uploads/2023/07/before-after-all-on-four-implants.jpg>
- https://tse4.mm.bing.net/th/id/OIP.8AU_50GA8BqW80XHEUFF2gHaGN?rs=1&pid=ImgDetMain&o=7&rm=3
- <https://www.uniklinik.hu/wp-content/uploads/2022/12/inyrecesszio-kezelese-inyplasztika.png>